Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 3 июнь
ЯКШАНБА
№ 125 (4918).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

Эртага Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XXII съезди очилади. Жумҳурият коммунистлари анжумани ишига жўшқинлик ва юксак самара тилаймиз!

Ўзбекистон Компартиясининг XXII съезди делегатларидан бир гуруҳи.

Б. АЛИМОВ олган сурат.

СССР Олий Совети Ўртоқ А. И. ЛУКЬЯНОВга СССР Министрлар Совети Ўртоқ Н. И. РИЖКОВга

Бозор муносабатига ўтишни объектив зарурат деб биламиз. Айни пайтда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика ҳукумати аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишнинг мустаҳкам кафолатларини ишлаб чиқмай туриб, бошқариладиган бозор иқтисодиётига жадал ўтишга, асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ва энг зарур моллар чакана нархини оширишга қатъиян эътироз билдирадилар. 1990 йилнинг 1 июлидан нон маҳсулотларининг нархи оширилиши барвақт эканлигини алоҳида таъкидлаймиз.

Республиканинг фикрини СССР Олий Советининг навбатдаги мажлисида СССР халқ депутатларига етказишингизни сўраймиз.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси М. ИБРОҲИМОВ.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ш. МИРСАИДОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Советида

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ҚОНУНЛАРНИ ТАЙЁРЛАШГА КИРИШДИЛАР

Ҳар сафаргидек халқ депутатлари Олий Совет сессияси арафасида қонунларни тайёрлаш ишларини кучайтириб юбордилар. Улар жамоатчилик фикрини синчиклаб ўрганиб, мутахассисларни кенг жалб этиб, республика турмушининг долзарб муаммоларини муҳокама қилмоқдалар. Бунда сессия кун тартибига киритилган масалаларга алоҳида эътибор берилмоқда.

Олий Советнинг «Ўзбекистон ССРда конституцион назорат тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш учун таъсис этилган комиссияси шу ҳужжат муҳокамаси давомида билдирилган таклиф ва мулоҳазаларни кўриб чиқди. Барча даражалардаги халқ депутатлари Советларида, ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш идораларида, Ўзбекистон Фанлар академиясида, Ёзувчилар уюшмасида, республикадаги бошқа идоралар ва жамоат ташкилотларида бўлиб ўтган муҳокама якунлари Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясига тақдим этиладиган қонун лойиҳасида ҳисобга олинган.

Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари доимий комиссияси ҳам бу давлат ҳужжатини маромига етказишга ўз ҳиссасини қўшди — муаммога кенгроқ қараш, оқилона ечимларни топиш имконини берувчи биргаликда қонун тайёрлашнинг самарадорлиги амалда тасдиқланди.

Бу комиссия бошлаган ишни ўз навбатида саноат, халқ истеъмол моллари, аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо ишлари доимий комиссияси давом эттирди. Комиссиялар «Савдодаги суиистеъмоллар ва чайқовчилик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳасини биргаликда, изчиллик билан муҳокама қилдилар.

Комиссиялар қонунларга доир материалларни олдиндан тайёрлаб қўйишмоқда— улар муаммоларни ўрганишаяпти ва ҳали муҳокама қилиш, пухталаштириш ва кейинги сессияларда кўриб чиқиш учун тақдим этиш лозим бўладиган қарорлар лойиҳаларини тайёрламоқдалар. Бу масалалар навбатдаги сессияларгача пишиқтирилиши учун ҳам дарҳол иш бошлашга тўғри келаяпти.

Жумладан, халқаро ишлар комиссияси ўрганиб чиққан муаммолар шулардан иборатдир. Фикр алмашувдан кейин комиссия Ўзбекистон ССР ташқи иқтисодий фаолияти, парламент алоқалари, чегарага яқин жойларда эркин савдо қилиш тўғрисидаги қонунларни ишлаб чиқиш масаласини ўзининг шу йилга мўлжалланган планига киритди. Оролни қутқариш ва экологиянинг бошқа жиҳатлари юзасидан халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш; «Ўзбекинторг» ҳамда Ўзбекистон савдо-саноат палатасининг бозордаги аҳволини ўрганиш ва республика корхоналари ҳамда ташкилотларига халқаро бозорга чиқишда ёрдам бериш фаолияти; ташқи иқтисодий фаолият учун кадрлар тайёрлаш каби масалалар ҳам халқ депутатлари назаридан четда қолмади.

Миллатлараро муносабатлар, тил ва байналмилал тарбия масалалари комиссияси ҳам истиқболли ва жорий ишларни кўриб чиқди. Чунончи, бу комиссия Ўзбекистон ССР давлат гимнини яратиш учун конкурс шартлари ва муддатларини тавсия қилди, шунингдек «СССР халқларининг тиллари тўғрисида»ги СССР қонунига биноан «Ўзбекистон ССР давлат тили тўғрисида»ги қонунга киритилган ўзгартишларни кўриб чиқди, Ўзбекистон ССР фуқароларининг миллати тўғрисидаги ёзувни ўзгартиришнинг муваққат тартиби юзасидан тавсиялар киритди.

Бир қанча ҳолларда доимий комиссиялар айрим тармоқлар ва регионларда вужудга келаётган вазиятларни кўриб чиқишни ўз мажлислари кун тартибига киритдилар.

Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комиссияси Самарқанд область халқ депутатлари Советлари жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш юзасидан иш олиб бораётганлари муносабати билан қарор қабул қилди. Қарорда вазият таҳлили берилган, маҳаллий Советлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг фаолияти таърифланган, жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши кураш тадбирлари таклиф қилинган. Айни пайтда маҳаллий Советлар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ва областдаги бошқа ташкилотлар, шунингдек республикадаги тегишли идоралар кўриши лозим бўлган шошилинч чора-тадбирлар тавсия қилинган.

(ЎзТАГ).

КУМУШ ТОЛА КАРВОНИ

СУРХОНДАРЁ

Газетамизнинг 20 май сонида жорий йилда давлатга ҳар қачонгидан кўп кумуш тола етказиб беришга аҳд қилган Сурхондарё вилояти пиллакорлари етиштирилган ҳосилни териш ва қабул пунктига топширишга киришганликлари ҳақида хабар берилган эди. Куни кеча сўзи билан иши бир миришкорлар нафақат зиммадаги режани, балки Ўзбекистон Компартиясининг XXII съезди шарафига олинган мажбуриятни ҳам зиёди билан адо этдилар.

1.110 тонна ўрнига 1.324 тоннадан кўпроқ сифатли хом ашё тайёрланди. Топшириқ 120 фоиз уддаланди.

Эрта кўкламда тутзорлар агротехника қоидалари асосида парваришланганлиги, қуртхоналар рисоладагидек жиҳозланганлиги, пиллакорларга қулай шароит яратилганлиги ана шу муваффақиятни таъминлади. Эришилган ютуққа Ангор, Термиз, Қумқўрғон, Жарқўрғон, Шеробод, Ленин йўли ва бошқа районларнинг пиллакорлари муносиб ҳисса қўшдилар.

БУХОРО

Бу йил вилоят пиллакорлари учун қувончли келди. Улар КПСС XXVIII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездини меҳнат совғалари билан кутиб олиш мақсадида социалистик мусобақани авж олдириб, пилла тайёрлаш план ва мажбуриятларини муддатидан илгари бажардилар. Ватан хирмонига 4512 тонна, белгиланганидан 799 тонна кўп қимматбаҳо хом ашё ҳадя этилди. Топшириқ 121,5 фоиз уддаланди. Ҳар қути қурт уруғидан 63,4 килограммдан кумуш тола олинди.

Меҳнат муваффақиятига Шофиркон, Ғиждувон, Вобкент, Пешку, Ромитан каби районларнинг пиллакорлари арзигулик улуш қўшдилар.

Мавсум ажойиб пилла усталари номини танитди. Башорат Санаева, Латофат Бегова, Майрам Аҳмедова, Барно Турдиева, Назира Атоева сингари ўз ишининг усталари ҳар қути қурт уруғидан 100—105 килограммдан ҳосил саранжомлаб, хирмонга барака киритдилар.

СИРДАРЁ

Бу вилоятдан ҳам хушхабар келди. Пиллакорлар дастлабки марранн забт этдилар. Давлатга 410 тонна ўрнига 423,1 тонна юқори нав кумуш тола сотилди. Топшириқ 103,2 фоиз бажарилди. Ҳар қути қурт уруғидан 55 килограммдан хом ашё тайёрланди.

Сирдарё районидаги Ленин номли колхоздан Мелихол Муҳаммадиева, Қорасоч Сувонқулова, Гулистон районидаги «Коммуна» колхозидан Мисқол Юнусов, Нусратой Ғозибекова, Комсомол районидаги «Ленинград» колхозидан Ўғилой Тўраева, Хосият Ёқубжонова, Ворошилов районидаги «Қизил Октябрь» колхозидан Шаҳодат Жабборова, Тўра Мамараҳимов бошлиқ звеноларда ҳар қути қурт уруғидан 80—100 килограммдан кумуш тола саранжомланди.

Вилоят хўжаликларида қабул пунктларига хом ашё топшириш давом этмоқда. Пиллакорлар ялпи хирмонни 460 тоннага етказишмоқчи.

Ҳамкорлик ришталари

Яқинда Қува районидаги «Социализм» колхози аъзолари хўжалик ташкил топганлигининг 60 йиллигини нишонлашди. Даврага Ленинград шаҳридан бир гуруҳ меҳмонлар келишди. Гарчанд бу кутилмаган бўлса-да, ҳеч кимни ҳайратлантирмади.

...Минг тўққиз юз ўттиз биринчи йилда районда давлатга анор сотиш 700 фоиз бажарилди. Илгари ҳеч қачон бундай кўрсаткичга эришилмаган эди. Катта йиғилиш бўлди. Унда жумҳуриятимизнинг биринчи президенти Йўлдош ота Охунбобоев қатнашди. Қуваликларни юксак ғалаба билан табриклади. Айниқса, унинг хўжалик меҳнаткашларини Ленинграддаги Путилов заводи ишчилари билан дўстлик ва ҳамкорлик алоқасини ўрнатиш ҳақидаги таклифи ҳаммани қувонтирди.

Орадан кўп ўтмай колхоз раиси И. Исмоилов ва коммунист деҳқон А. Мамарасулов Путилов заводи ишчилари меҳмони бўлишди. Ўша кунларда путиловчилар «Социализм» колхози деҳқонлари билан ўзига хос шартнома туздилар. Шартномага мувофиқ путиловчилар хўжаликка трактор, «социализм»ликлар эса мева ва анор жўнатишлари керак эди. Битим имзолангач, колхоз вакиллари ўзлари билан вагонда олиб келган анорларни ишчиларга тарқатишди. Вагон бўш қайтмади. Ишчилар унга иккита янги путиловча «Фордзон»ни юкладилар.

Улуғ Ватан уруши колхоз билан Киров заводи ўртасидаги алоқани узди.

Жумҳуриятимизнинг 40 йиллик юбилейи тантаналарида эски қадрдонлар қайта учрашдилар. Хўжалик шодиёнасига завод директори ўринбосари С. Кузьмичев бошчилигида вакиллар келишди. Улар совға сифатида иккита «К-700» маркали янги трактор олиб келишди. Ўша пайтдан буён Киров заводи тамғаси остидаги тракторлар «Социализм» колхози далаларида доимий ишлатилмоқда. Бу айни пайтда хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаётган колхоз меҳнаткашлари учун жуда қўл келмоқда.

...Шундай қилиб, бу сафар ҳам ленинградлик меҳмонлар колхозчиларнинг тўйига етиб келишди. Давра қизигандан қизиди. Завод конструкторлик бюроси парторги В. Войцехов, касаба союз комитети раиси ўринбосари А. Алипченкова, комсомол қўмитаси котиби И. Шевцовлар бир ёндан, колхоз меҳнат ветеранлари — Қ. Мўминов, Т. Мақсудова, А. Маматов, З. Шокировлар иккинчи томондан шарафли меҳнатни, у орқали эришилган байналмилал дўстликни алқадилар, «Ўроқ ва Болға» иттифоқининг метинлилиги хусусида ширин суҳбат қилдилар.

Дарҳақиқат, ришталар яна уланди, завод ва хўжалик ўртасидаги шартномага янги боблар қўшилди: эндиликда улар нафақат ишлаб чиқаришда, маданий ва маърифий, ижтимоий соҳаларда ҳам ҳамкорлик қиладилар.

Д. МАМАДАЛИЕВА.

ҚУТ-БАРАКА МАНБАИ

Маълумки, колхозчилар хонадонида чорва моллари боқиш иқтисодий сиёсатни амалга ошириш, оқибат натижада, аҳолининг гўшт, тухум ва сут маҳсулотларига бўлган талабини қондиришда муҳим омил ҳисобланади. Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси президентининг «Республика аҳолиси шахсий хўжаликларидаги моллар ва паррандаларни ем-хашак билан таъминлаш ҳамда уларда чорвачилик маҳсулотини кўпайтириш тўғрисида»ги фармони қишлоқ ишлари билан банд бўлган кишиларни янада руҳлантириб юборди. Республикамиз жамоа хўжаликлари ва совхозларининг раҳбарлари бу муҳим вазифани амалга оширишга киришдилар.

Шу муносабат билан биз Тошкент ноҳиясидаги Карл Маркс номли жамоа хўжалиги бош агрономи Акромхўжа ҚОДИРХЎЖАЕВ билан суҳбатлашдик.

— Хўжалигингизда бошқарувнинг замонавий усуллари жорий қилинаётганидан хабардормиз. Жумҳурият президентининг аҳоли чорваси ҳақидаги ғамхўрлиги сизни қандай режаларни амалга оширишга отлантирди?

— Энг муҳими, бу фармон қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини оширишга хизмат қилади, деб ўйлайман. Тўғрисини айтиш керакки, биз шу вақтгача хонадонлардаги шахсий чорва ҳақида оғиздагина гапириб келдик. Ваҳоланки, чорва маҳсулотларининг арзон бўлишида, албатта шахсий чорванинг ҳиссаси катта. Тўғри, шу вақтгача далаларимизда етиштирилган ем-хашак асосан жамоа хўжалиги чорваси учун сарфланарди. Айрим зарурий ҳоллардагина аҳолига дағал ёки ширали хашак сотиш имконияти бўларди.

Моли тўқнинг-кўнгли тўқ, деб бежиз айтишмайди. Кўпинча колхозчилар шахсий чорвалари учун хашак тайёрлаш билан банд бўлиб дала ишларини кечиктириб юбориш ҳоллари ҳам бўлган.

Илгари хонадонлардаги чорвачиликни ривожлантириш ҳақида жуда кўп қарорлар чиққан. Лекин уларда ем-хашак таъминоти ҳақида гап бўлган эмас. Президентнинг мазкур фармонида эса бизнинг олдимизга бажарилиши лозим бўлган конкрет режалар қўйилди. Хўжаликлар тайёрлов планини бажариш вақтида аҳолига сотиладиган хашак ва ширали ем-хашак ҳисобга олинадиган бўлди.

Биз бу муҳим масаланинг моҳиятини тўғри тушуниб олишимиз керак. Шундайлар ҳам борки, биз сабзавот экамиз, ўт кўп, колхозчиларнинг чорваси шу ўтдан таъминланади, дейдилар. Ҳеч кимга сир эмаски, шу вақтгача колхозчи даладан чиққан хашакни ўз чорвасига ташиган.

Менинг тушунишимча, фармонда баён этилган хайрли вазифани бундай енгил-елпи усулда ҳал этиб бўлмайди. Аниқ ҳисоб-китоб билан пухта қарорга келиш лозим.

— Жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи оилаларда шахсий чорванинг аҳволи қандай?

— Бугунги кунда чорванинг бегонаси йўқ. Буни тўғри тушуниш лозим. Чунки халқда бўлса, бозорда ҳам бўлади. Бу фақат чорва маҳсулотига эмас, балки сабзавот, мева-чевага ҳам таалуқлидир. Жумҳурият президенти бозор иқтисодиётига ўтгунга қадар уни атрофлича ва вазминлик билан, келишган ҳолда ўрганиб чиқиш лозимлиги ҳақида гапирди. Шунинг учун ҳам шахсий чорванинг ривожи бозордаги нарх-навони нормаллаштиришга таъсир этади, албатта.

Бу хайрли ишларни қандай қилиб амалга оширсак бўлади? Жамоа чорваси учун бусиз ҳам хашак етишмайди. Қозоғистон ССРнинг Сариоғоч, Манкет ҳамда Ленин районлари билан яхши қўшничилик муносабатлари бўлганлиги учун ҳам ҳар йили кўплаб қўшимча хашак жамғаришга тўғри келади. Ўз ўрнида биз уларга сабзавот, мева юборамиз. Энди биз четдан келтириладиган ем-хашакни бир ярим баравар-га ошириб шахсий чорвани ҳам озуқа билан таъминлашимиз мумкин. Ахир чин кўнгилдан йиғласанг, сўқир кўздан ёш чиқур, деган мақол бор-ку. Ўзимиздан чиққанига қаноат қилиб ўтирмай, хашак жамғараётганлигимиз туфайли сигирлардан белгиланган сутни соғиб олинишига эришилмоқда. Ўтган йили 4200 килограммдан сут соғиб олдик. Бу катта кўрсаткич, албатта. Шу кунда эса ҳар бир сигирдан 13 килограммдан сут соғиб олинмоқда.

— Райондаги хўжаликлар орасида сизнинг жамоа хўжалигингизда бўрдоқичилик базаси мавжуд экан. Ем-хашак танқис бўлган бир вақтда шундай моллар нимaнинг ҳисобига парвариш қилинмоқда?

— Ҳозир қўл қовуштириб ўтирадиган замон эмас. Бундай бўрдоқичилик базалари бошқа хўжаликларда ҳам ташкил этилиши мумкин. Бунинг учун тадбиркорлик керак. Бўрдоқичилик базамизда парваришланаётган қорамоллар фақат четдан тайёрланаётган ем-хашак ҳисобига боқилмоқда. Биз бўрдоқига боқилаётган ёш молларни асосан аҳолидан, қўшни хўжаликлардан сотиб олмоқдамиз. Бугунги кунда хўжаликда 618 бош қорамол мавжуд. Олти ойлик гўштдор товуқларни сотиб олиб парваришлашга тайёргарлик кўрилмоқда. Аҳолининг шахсий чорваси эса йил сайин кўпаётир. Мавжуд 300 хонадонда 370 бош қорамол, 100 га яқин қўй, 45 бош от ва кўплаб парранда боқилмоқда.

Ўтган йили жамоа хўжалиги қарори билан зотдор ғунажинларни қарзга сотиш йўлга қўйилди. Илгари шахсий моллар далага чиқарилмас эди. Фармон эълон қилингач, экинларга зарар етказилмайдиган ҳолда дала бошлари, ўрилган бедапояларда аҳоли чорвасини боқишга рухсат этилди. Бизда тўрт ва беш бош қорамол боқаётган хонадонлар бор.

— Ана шу мавжуд чорвани боқиш учун қанча майдонда беда ёки бошқа озуқабоп экинлар экилган?

— Ўтган йили 13 минг 779 тонна лавлаги етиштирилди. Бу йил бу рақам 15 минг тоннага, беда пичани эса 5989 тоннадан 8 минг тоннага етади. Силос-сенаж пландагидан анча ортиқ, яъни йигирма минг тонна бўлади. Чорва учун озуқа экиладиган майдонларни кенгайтиришнинг имкони йўқ. Бунинг устига жумҳуриятимизнинг бошқа областларидаги каби яйратиб боқиладиган яйловларга эга эмасмиз. Хўжалик чорваси учун тайёрланаётган ем-хашакнинг бир қисмини аҳолига сотишга тўғри келади.

Фармонда хўжаликлар учун амалий ёрдам бериш кўзда тутилган. Масалан, шу йилнинг ўзида аҳолининг шахсий хўжаликларига сотиш учун ҳар бир бош мол ҳисобига бериладиган хашак, ширали ем-хашак ҳамда омихта ем, кунжара, шулха ажратилади. Ана шу нормалар имкониятларни ишга солиш ҳисобига йил сайин кескин ошиб бориши фармонда алоҳида таъкидланган.

Фармон эълон қилингач, ишни хонадонлардаги шахсий чорванинг аҳволини ўрганишдан бошладик. Бу соҳага мутасадди кишилар тайёрланди. Маълумки, биз бир йўла барча хонадонлар учун ем-хашак етказиб беролмаймиз. Дастлабки ойларда у ем-хашаги тақчил бўлиб қолган кишиларга берила бошланди.

— Бу тадбирлар яна қандай иқтисодий замин ҳисобига амалга оширилаётир?

— 130 гектар майдонга беда экилган. Ҳозир биринчи ўрим тугатилиб, иккинчи ўрим учун ўсимликлар дориланиб парваришланмоқда. Бу тадбир қисқа муддатда юқори ўсишга эришишни таъминлайди. Энг муҳими, беданинг исроф бўлишига йўл қўймаймиз. Бунинг учун бедазорлар ўзларининг ҳақиқий эгаларига топшириб қўйилган.

1 июндан бошлаб йигирма оилага бир тоннадан хашак бера бошлаймиз. Шу билан бирга ариқ-зовурлар четларидаги табиий пичанларни ўриш учун махсус отрядлар ташкил этилди.

— Қиш ойларида хўжаликларда сенаж, силос ва лавлаги каби ширали озуқаларнинг исроф бўлиш ҳоллари учраб туради. Шундай эмасми?

— Ҳа, албатта, яширишнинг кераги йўқ. Кўпгина хўжаликларда озуқалар очиқ жойларда сақланганлиги сабабли исроф бўлади. Бизда ҳамма озуқа усти берк жойларда сақланмоқда.

Қиш ойларига бориб аҳолининг шахсий чорвасини ширали озуқалар билан вақти-вақти билан таъминлаб туриш мўлжалланмоқда. Бунинг учун биз эртанги экинлардан бўшаган ерларга пландан ташқари 110 гектар маккажўхори экишни мўлжаллаб турибмиз. 20 гектар майдонга экилган лавлагидан ҳам шахсий чорва учун ажратамиз. Оралиқ экинларни экишни кўпайтирамиз, перко, рапс каби ўсимликлар қиш ойларида экилиб, кўклам чиқиши билан ўриб молларга берилади.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ЖУМҲУРИЯТ КЕНГАШИНИНГ ПЛЕНУМИ

2 июнь куни Тошкентда Ўзбекистон касаба уюшмалари жумҳурият кенгашининг пленуми бўлди. Пленум қатнашчилари Ўзбекистон касаба уюшмаларининг XIV съездини чақириш тўғрисидаги масалани муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон касаба уюшмалари жумҳурият кенгашининг раиси Ҳ. А. Алимова маъруза қилди.

Пленумда жумҳурият касаба уюшмаларининг XIV съездини 1990 йил 11 сентябрда Тошкент шаҳрида чақиришга қарор қилинди. Ўзбекистон касаба уюшмаларининг фаолияти ва ҳозирги шароитда уни янгилаш йўллари тўғрисидаги ҳисобот; тафтиш комиссиясининг ҳисоботи; Ўзбекистон ССР касаба уюшмалари федерациясининг низоми лойиҳасини ҳамда съезднинг дастурий ҳужжатларини муҳокама қилиш; ташкилий масалаларни ва бошқа масалаларни кўриб чиқиш съезднинг кун тартибига киритилади.

(ЎзТАГ).

БАРЧА КУЧЛАРНИ БИРЛАШТИРИБ,

Делегат нуқтаи назари

Тўлқин ОМОНОВ,
«Шўртонгаз» кон бошқармаси бошлиғи,
СССР халқ депутати

— Жумҳуриятимиз коммунистларининг навбатдаги съездига йўл олар эканман, партиянинг бугунги кунда жамиятда тутган ўрни ва мавқеи, халқнинг турмуш даражаси, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ҳаётда рўй бераётган турли-туман воқеалар ва бошқа кўпдан кўп муаммолар ҳақида фикр юритдим. Айрим масалаларда олдинга силжишга эришилган бўлса-да, кўпгина жабҳалар чигаллашиб қолганлиги ҳамда баъзиларининг ечимини топиш ғоят мушкуллашиб кетаётганлиги хусусида ўйладим. Съездда, шубҳасиз, ана шулар тўғрисида қизғин фикрлашув бўлади, бундан буён ижтимоий-иқтисодий турмушни қандай йўлга қўйиш зарурлиги белгилаб олинади.

Газ саноати вакили бўлганлигим учун халқ хўжалигининг шу муҳим тармоғи ҳақида қисқача тўхталай. Қашқадарё вилоятида кейинги йилларда бу соҳани ривожлантириш юзасидан кўп тадбирлар амалга оширилди. Ўн йил илгари ялпи саноат маҳсулотида ёқилғи-энергетика тармоғининг улуши 21,8 фоиз эди. Ҳозир эса бу кўрсаткич 45,8 фоизни ташкил этмоқда. Ўн иккинчи беш йиллик якунловчи йилининг ўтган беш ойида вилоятимиз газ саноати ходимлари 235 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқаришга муваффақ бўлдилар. «Шўртонгаз» кон бошқармаси коллективи бу ютуқларга муносиб ҳисса қўшаяпти. Ҳозирги пайтда йилига 160—170 миллион сўмлик маҳсулот олинмоқда. Чет эл фирмалари билан ҳамкорликда катта газ-химия комплекси барпо этишга ҳозирлик кўрилаётир. У фойдаланишга топширилгач, кимёвий тола, газлама, турли бирикмалар ва халқ хўжалигининг кўпгина соҳалари учун ғоят зарур бўлган маҳсулотлар тайёрлаш имконияти яратилади.

СССР халқ депутати сифатида ўз ҳаракат дастуримдаги асосий тадбирлардан бири — қишлоқларни газлаштириш масаласига алоҳида эътибор бераяпман. Бошқармамиз қошида шу иш билан шуғулланадиган алоҳида бўлинма ташкил этилган. Дастлаб қишлоқларни газлаштиришни беш йилда 60—70 фоизга етказиш режалаштирилганди. Ҳозирги пайтда эса бу кўрсаткични янада ошириш чоралари кўрилмоқда. Халқ турмуш даражасини кўтариш масаласи жумҳурият коммунистларининг XXII съездида ҳар жиҳатдан кенг муҳокама этилади, деб ўйлайман.

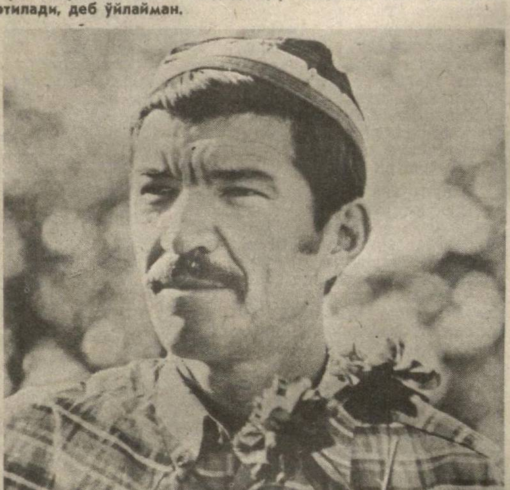

Келдибек ҲАМЗАЕВ,
Оқолтин районидаги Усмон Юсупов номли
совхознинг бригадир-механизатори

Мазкур хўжаликда ишлаётганимга ўн етти йилдан ошди. Бу даврда қўриқнинг барча қийинчиликларини бошдан кечирдим. «Ура-ура»чилик туфайли район пахта хирмонини хаёлий «юз минг тонна»га етказишга чиранишлар ҳам, ҳосилдорликда энг паст натижа билан рўйхатнинг охирида судралишлар ҳам бўлди.

Ерни алдамаган, виждонига хилоф иш тутмаган киши ҳеч қачон уялиб қолмаслигига, ҳамиша юзи ёруғ бўлишига ишонч ҳосил қилдим. Бригадамиз жамоаси бултур эришган натижалар чакки бўлмади. 60 гектар майдоннинг ҳар гектаридан режадаги 26,5 центнер ўрнига 29 центнердан оқ олтин саранжомладик. Эндиги мақсад—ғўза ўстирилаётган 123 гектар, ерёнғоқ парваришланаётган бир гектар ердан баракали хирмон кўтариш.

Ўтган йилги ютуқ омилларидан бири, менимча, ижара асосида иш юритганимиз бўлди. Илғор усул аъзоларимизга маъқул тушди. Лекин нимагадир бу йил янгича ишлашга рухсат этишмади. Ҳамма жойда кенг тарғиб этилиб қўллаб-қувватланаётган, ижара тўғрисида фармону қонунлар қабул қилинаётган бир пайтда биздаги тескари хатти-ҳаракатни тушунолмадим.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига ҳаракат дастури ва янги устав лойиҳаларини синчиклаб ўқиб чиқдим. Уларда, шунингдек КПСС Марказий Комитетининг мамлакат коммунистларига очиқ хатида сафларимизни жипслаштириш, партия обрўси учун курашишга даъват этилган. Шундай қилишимиз керак ҳам. Тўғри, орамизда меҳнат жабҳасида авангардлик кўрсатаётган маслакдош ўртоқлар кўплаб топилади. Аммо ҳозир вазият ўзгарганлигини, КПСС ўз ҳукмронлик мавқеидан воз кечганлигини унутмаслигимиз лозим. Бинобарин, эндиликда кураш бошқача бўлади.

Мен 3-бўлим цех партия ташкилотига котибман. Ҳисобимизда 11 коммунист бор. Ҳаммамиз аҳил, ҳамфикрмиз. Ишдаги муваффақият ҳам ана шу ҳамкорлик туфайли деб биламан. Шу ўринда устав лойиҳасида бошланғич ташкилотларга катта эътибор берилганлигини таъкидламоқчиман.

Дастлаб совхозимиз коммунистлари жумҳурият съездига вакил қилиб кўрсатишганди. Область партия конференциясида номзодим маъқулланиб, делегат этиб сайландим. Эртага бошланадиган анжуман нафақат менинг, балки бутун ўзбекистонлик партиядош ўртоқлар ҳаётида унутилмас воқеа бўлиб қолишига ишонаман.

КОММУНИСТ ҚАСАМЁДИ

КПСС Устави лойиҳаси ялпи муҳокама учун эълон қилиниши ошкоралик ва демократиянинг жонли тимсоли бўлди.

Партия Устави коммунист имонидир. Янги ҳужжатда партия ички демократиясининг моҳияти, туб мақсадлари аниқ-равшан ифодаланган. Айниқса, раҳбар органларни сайлаб қўйиш тўғрисида қатъий қоида белгиланганлиги коммунистларнинггина эмас, бутун меҳнаткаш омманинг дилидаги нияти. Бир мисол: мен колхоз партия ташкилотининг котибиман. Имкониятим борича, йўлини топсам ўн беш-йигирма йил шу ишда ишлайвераман, ўз йўлимни ўтказавераман, деган ўй-фикр йўқолди. Бугун секретарман, эртага бу вазифамни бошқа коммунист бажариши мумкин. Бунинг маъноси шуки, лавозимни суиистеъмол қилиш йўллари беркитилди. Чунки мен эртага яна шу жамоа билан бирга ишлашни ўйлашим керак.

Лойиҳада бошланғич партия ташкилоти мавқеини ошириш, имкониятини кенгайтириш, ҳуқуқларини мустаҳкамлаш, район, шаҳар, округ, область ва ўлка партия ташкилотлари, иттифоқдош республикаларнинг Коммунистик партиялари мустақиллигини барқарорлаштириш юзасидан янгича ёндашув яққол кўзга ташланади. Унда илгари сурилган яна бир ғоя шахсан менинг ниятларимни ифодалаган. Бу Коммунистик партиянинг курашчанлик, ўз ҳуқуқини очиқчасига ҳимоя қилиш йўлидир. Коммунист кадрларни танлаш, тарбиялаш, турли лавозимларга кўтариш, партия аъзоларини халқ депутатлигига сайлаш йўлида фаол курашишга даъват айни муддао. Шундай бўлиши табиий. Чунки, ўзи учун, обрўси, режалари, мақсадлари учун кураш олиб бормайдиган партия эътибордан қолади. Шу боисдан лойиҳада партиянинг курашчанлиги ҳақида очиқ-ойдин таъриф берилиши жуда ўринли. Мен буни қизғин маъқуллайман. Ўз ғояларимиз учун курашмайдиган бўлсак, ўринни банд қилиб, сафда туришнинг фойдаси йўқ.

Муҳим ҳужжатни ўқиб, ўрганиб чиққанимдан кейин айрим мулоҳазалар ҳам туғилди. Кириш қисмида шундай дейилган: «КПСС ишчилар синфи, барча меҳнаткашларнинг танлаб олган социалистик йўлига таянади, халқнинг манфаатларини ифодалайди ва ҳимоя қилади...» Эътирозим шуки, ишчилар синфини алоҳида бўрттириб кўрсатишга ҳожат бормикан? Шу билан манфаатларни ҳимоя қилишда бир ёқламалик, яъни ишчилар синфи имтиёзларини ажратиб кўрсатиш мантиқи намоён бўлмаяптими? Фикримча, «КПСС барча меҳнаткашларнинг танлаб олган социалистик йўлига таянади...» дейилса тўғри бўлади.

Уставнинг мазмун моҳияти ҳам айнан шу жумлада ифодаланган. Демак, партия халқ манфаатларини ифодалайди ва ҳимоя қилади. Унинг бош йўли шу, ўзгача мақсади йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Шу боисдан партиянинг бугунги шиори халқ билан яшаб, бирга нафас олиш, унинг дилини яқинроқдан кўриш, ниятларини билишдан иборат.

Шу ўринда партия аъзолигига қабул қилиш хусусида баъзи мулоҳазаларимни билдирмоқчиман. Фикр чалғимаслиги учун яна бир карра такрорлайман: партия халқ манфаатларини ифодалайди ва ҳимоя қилади. Бу гапни эсимизни танигандан бери эшитамиз. Лойиҳада шундай мақсад илгари сурилган экан, яхши кишиларни партия сафига қабул қилишда шу нарсанинг бирор амалий исботи ҳам намоён бўлиши керак-ку, ахир.

«КПССга аъзолик» бўлимининг тўртинчи бандида: «КПСС аъзолигига якка тартибда, демократик асосда ва ошкора қабул қилинади. КПСС аъзолигига қабул қилиш тўғрисидаги қарорни бошланғич партия ташкилоти ўзининг очиқ йиғилишида чиқаради. Йиғилишнинг қарори узил-кесилдир», дейилади. Шу бандга: «КПСС аъзолигига номзоди кўрсатилаётган шахс энг аввал ўзи ишлаётган коллективнинг барча аъзолари иштирокида тавсия этилади» деган жумла қўшиб қўйилишини истардим. Чунки, партия аъзолигига қабул қилиш расмий жиҳатдан ниҳоятда мустаҳкам бўлса ҳам амалий, маънавий жиҳатдан ўта жўн, қўполроқ айтганда кўркўронадир. «Билмас эканмиз, фалончи ҳам партия аъзоси экан» каби пичинг гаплар ана шундан келиб чиққан. Коммунист хавфсизлик комитетининг ходими эмаски, яширинча қабул қилинса. Бирор ишлаб чиқариш илғори партия аъзолигига муносиб кўрилади. Унга уч нафар коммунист тавсиянома беради. Партия Устави, Программаси ўргатилади, бошланғич ташкилотда кўрилади, сўнгра райком бюросида уни умрида танимаган бюро аъзолари партияга қабул қилишади. Лойиҳада партияга қабул қилиш, партиядан чиқариш ҳуқуқлари тўлалигича бошланғич ташкилотга берилганлиги жуда тўғри бўлган. Лекин бу билан ҳам қабул талабларини кескин яхшилаш қийин.

Айтайлик, бир киши партия аъзолигига муносиб деб топилаяпти. Унга ўз меҳнат жамоасининг розилиги бўлиши керак. Хулқ-атвори, фаолияти, фазилатлари, камчиликлари муҳокама қилинсин. Зеро улар ўша шахсни яхши билишади. Ўшанда одамлар сени партия аъзолигига муносиб кўраяпмиз, лекин мана бу камчиликларингни йўқот, бундай нуқсон коммунистга ярашмайди, деб юзига айтишади-ку. Шунда бошланғич партия ташкилоти жиддий хулосага келиши осон бўлади. Халқ ҳеч қачон ёмон одамни яхшилик йўлига тавсия этмайди. Ишонган одамларини чертиб-чертиб, саралаб беради.

Менимча, КПСС аъзолигига ўтаётган кишининг қасамёди бўлиши керак. Яшириб нима қиламиз, ҳозирги кунда ҳам айрим коммунистлар ўз вазифасини тузукроқ билмайдилар. Бадални вақтида тўлаяптими, жимгина ишлаяптими, бас, шунинг ўзи етарли. Лойиҳанинг учинчи банди коммунист қасамёдига яқин. Унда шундай дейилган: «КПСС аъзосининг вазифаси партиянинг жамиятдаги авангардлик позицияларини таъминлаш учун курашиш, унинг сиёсий йўлини меҳнат коллективларида ва аҳоли орасида, давлат, кооператив ва жамоат ташкилотларида изчиллик билан ўтказиш, партия қарорларини бажариб, коммунистик ғояларни қаттиқ туриб ҳимоя қилиш ва тарғиб этиш, қонунийликка ва ижтимоий ахлоқ нормаларига оғишмай риоя этиш намунасини кўрсатишдан иборат».

У ёки бу нарсага эътиқод қўйган кишининг қасамёди бўлади. Коммунист ҳам шундай. Бусиз собитлик заифлашади, аросат йўллар қидириб топилади, айбдан қутилишга интилиш кучаяди. Партия аъзоси ўз имони олдида шахсан жавоб бериши керак.

Лойиҳада партия аъзосини КПСС сафидан чиқариш масаласида янги қадам қўйилган. Бу менга партиявий виждоннинг чинакам ҳимояси бўлиб туюлди. Аслида ҳам шундай бўлиши лозим. «Суд томонидан жавобгарликка тортиладиган жиноят қилишда айбдор деб топилган партия аъзоси ҳукм қонуний кучга киргандан кейин КПССдан чиқарилиши лозим». Айни муддао. Бу ҳар бир коммунист дилига равшанлик бахш этиши шубҳасиз. Лекин ҳаётда бошқача воқеаларга ҳам кўплаб дуч келаётирмиз.

Биргина республикамизда содир этилган ҳодисаларни эслаш кифоя. Ўша суд ҳукми адолатли бўлса майли. Акс ҳолда-чи? Унда коммунист тақдири нима бўлади? Бундай ҳолатлар жуда кўпку. Ҳозир райкомларда КПСС сафидан ноҳақ ўчирилганларнинг партиявий ишини қайта кўриб чиқиш ҳазилакам вақтни олаётирми? Мамлакатимизнинг бошқа жойларида ҳам қанчадан-қанча судларнинг ҳукмлари қайтадан кўриб чиқилиб, бекор қилинаяпти. Буларга нима дейиш керак? Ёки бунақа воқеалар ҳаётимизда такрор содир этилмайди, деб ким кафолат беради? Назаримда, жиноий иш билан боғлиқ бўлган коммунистни КПССдан чиқариш масаласига аниқлик киритиш лозим.

Лойиҳада қайтариқлар, такрорлар ҳам учрайдики, уларга яна бир карра синчковлик билан назар ташлаб чиқилса фойдадан холи бўлмайди. Зеро, бу бугун қабул қилиб, эртага ўзгартириладиган ҳужжат эмас. «Партия ички демократияси» бўлимининг 13-бандида шундай хат боши бор: «Партия органларининг қарорлари қуйи ташкилотлар учун мажбурийдир. Қуйи ташкилотлар бу қарорларнинг амал қилинишини тўхтатмай, юқори партия идораларига мурожаат этиб улар хусусида баҳс юритишлари мумкин». «Партиянинг ташкилий тузилиши» бўлимининг 18-бандида яна шунга ўхшаш сатрларни ўқиймиз: «Бошланғич партия ташкилотлари ҳар қандай партия органининг қарорига ўз муносабатини билдириш ҳуқуқига эгадирлар, партия органи бу муносабатга моҳият эътибори билан жавоб қайтариши шарт».

КПССнинг муҳим съездолди ҳужжатлари, жумладан Устав лойиҳаси хўжалигимиз коммунистларида, барча меҳнаткашларида фаолликни вужудга келтирмоқда. Уларнинг таклиф ва мулоҳазаларидан айримларини айтиб ўтдим. Биз, коммунистларга халқ билан янада яқинлашиш, бирга яшаш масъулияти юкланаётир. Бу шарафли ишонч эканини чуқурроқ ҳис этайлик.

Д. ҚЎЗИЕВ,
Хўжаобод районидаги Ойбек номли колхоз партия ташкилотининг котиби.

Делегат

Раҳима ҚАҲҲОРОВА,
Киров районидаги «Искра» колхозининг
бригада бошлиғи

Очиғи, бунчалик бўлишини кутмаган эдим. Фарғона область партия конференциясида мени ҳам Ўзбекистон коммунистлари анжуманига, ҳам КПСС XXVIII съездига делегат этиб сайлашди. Юксак ишонч кишига катта масъулият юклар экан. Кейинги кунларда ўз ишимга, бригадамиз, районимиз, областимиздаги аҳволга яна бир қайта назар ташлаб, нималарга эришганимизни-ю яна қандай вазифаларни бажаришимиз зарурлигини мулоҳаза қилиб чиқдим. Бригадамиз жамоа хўжалигида биринчи бўлиб ижара пудратига ўтди. Бу пахтакорларимизда ерга, сувга, моддий-техника воситаларидан фойдаланишга муносабатни тубдан ўзгартириб юборди. Ҳосилдорлик ортиб, уч йилдан буён оқ олтин тайёрлаш режасини ошириб адо этаяпмиз. Пахта толасининг сифати ҳам яхшиланиб бормоқда.

Сўнгги пайтларда пахта яккаҳокимлиги муаммоси теварагида кўп гап бўлаяпти. Дарҳақиқат, уни тўла бартараф этмай туриб, қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини бир маромда ривожлантириш мумкин эмас. Областимизда кейинги йилларда юз берган ўзгаришлар ҳам бу фикрни тасдиқлайди. Мамлакатга ялпи пахта ҳосилини етказиб бериш режасига бирор ўзгартириш киритилмаган ҳолда, бу экин майдони ўтган йили 11 минг гектарга камайтирилди. Натижада сабзавот ва полиз маҳсулотлари, картошка етиштириш кескин кўпайди. Биргина ўтган йили боғ ва токзорлар 10 минг гектарга кенгайди. Фарғона ноз-неъматлари халқимиз дастурхонига қут-барака кирита бошлади.

Ҳа, ижтимоий-иқтисодий ҳаёт ривожланиб бораётганига шубҳа йўқ. Бу ҳол бошқа жиддий муаммолар ҳам узил-кесил бартараф этилишига умид уйғотади. Қишлоқларнинг турмуш маданиятини кўтариш, фуқаро моддий ва маиший шароитини яхшилаш, хотин-қизларнинг бугунги аҳволидан кескин ўзгаришлар қилиш вақти келди. Эртага иш бошлайдиган съездимизда бу ҳақда муфассал фикр юритилади, албатта. Гап шундаки, хотин-қизлар, айниқса, қишлоқ аёлларининг яшаш тарзи, маиший аҳволи тубдан яхшиланишга муҳтож. Бунинг учун мактабгача тарбия муассасаларида ўринларни кўпайтириш, маиший хизмат соҳаларини кенгайтириш керак. Айниқса, соғлиқни сақлашга эътибор кучайтирилиши зарур.

Катта ишлар олдида турибмиз. Жамиятимизда содир бўлаётган ўзгаришлар, янгиланиш бу вазифалар муваффақиятли адо этилишига ишончни мустаҳкамламоқда.

Меҳр-шафқат кунда керак

Аввало суҳбатдошим — Ўрта Чирчиқ район партия комитетининг иккинчи котиби В. Нестеренко билан қисқача таништирмоқчиман. Виктор Андреевич бу вазифада ишлаётганича унча кўп вақт бўлгани йўқ. Шу ерда туғилиб, ўсиб-улғайди. Мутахассислиги — қурувчи-ирригатор. Дастлаб комсомол, сўнгра партия соҳаларида ишлади. Сергайрат, ўз ишини севади.

— Имтиёзми?! Бизда биргина имтиёз бор — районда рўй бераётган ҳамма нарса учун жавобгарлик. Акс ҳолда муаммоларни ҳал қилиш, чора-тадбирлар белгилаш, аҳволни бошқариш, йўл-йўриққа солиб туриш ҳақида ким ўйлайди. Инсон, қучлими-кучсизми, ҳамиша бирон-бир ҳокимият остида бўлган. Жамият ҳокимиятсизликка чидай олмайди, бунга ҳар қанча мисол келтириш мумкин. Ҳозир вазият анча мураккаб: бир томондан, партия яқин-яқингача яшаб келган ўзининг мустаҳкам ўрни ва ролини йўқотмоқда, иккинчидан, янги ҳокимият — Советлар бошқарувни ҳали қўлига олганича йўқ. Ҳозирча кўпчилик ўз дарди билан район партия комитетига келаётган бўлса-да, икки-уч йилдан кейин одамлар у ёки бу масалани ҳал этиш учун райижрокомларга боришларига шубҳа қилмайман.

— Бу борада ҳақсиз. Яқинда хизмат юзасидан Мирзачўлдаги қўриқ совхозлардан бирида бўлдим. Ўрта яшар бир киши мен билан қизиқди, жумҳурият газетаси мухбири эканлигимни билгач, дарров бурилиб кета бошлади. «Фақат райком ва райижроком билан гаплашаман», — деди у.

— Кўрдингизми, бизнинг имтиёз — оиладан узоқлашиб, дам олишсиз ишлаш, асабий толиқишлар, баъзан-баъзан ўз ишингни яхши бажарсанг бундан мамнун бўлиш. Бу шахсий фикрим, албатта. Партия қуйи бўғини маҳкамасида энг саводли, билимли кишилар, ишни яхши билувчи тажрибали мутахассислар ишлашади. Биласизми, ҳозир мени жиддий ташвишлантираётган нарса шуки, кейинги пайтларда биз ватанпарварлик, меҳнатсеварлик, байналмилал дўстлик кабиларни тарбияловчи бебаҳо қадриятларни йўқотаяпмиз. Уч йил муқаддам Пскентда рўй берган кучли сув тошқини эсимда. Бошига кулфат тушган одамлар тақдирига ҳеч ким бефарқ қараб туролмади. Бутун вилоят аҳли уларга уй-жой қуришда кўмаклашди, пулдан, кийим-кечакдан ёрдам берди. Бир неча ой ичида 5,5 минг квадрат метр турар-жой фойдаланишга топширилди. Уйлар бузилганлардан яхшироқ, шинамроқ қилиб қурилди. Ҳозир бундай куйиб-пишишлар ҳам, фидойилик ҳам етишмайди.

Ўзим улғайиб, катта бўлган ерлик аҳолини, айниқса ўзбекларни чуқур ҳурмат қиламан. Улар менга эҳтиром кўрсатишиб, ҳозирги ишимга ишонч билдиришди. Бу халқнинг меҳмондўстлиги, меҳнатсеварлиги, ўзгалар ташвишига ҳамиша шериклиги бебаҳо фазилатлардир. Сўнгги пайтларда қаерлардадир кўнгилсиз воқеалар бўлган экан, бу ўша жойлардаги раҳбар органлар этилган муаммоларни вақтида ҳал қилишмаётгани, ёшлар тўғрисида ғамхўрлик кўрсатилмаётганидан. Она сути билан фарзандга фақат эзгуликлар ва яхшиликлар ўтади.

Аёлларимиз меҳнати ҳамон оғирлигича қолмоқда. Улар эртадан кечгача далада ишлашади, уйда эса овқат тайёрлашади, кир ювишади, болаларга қарашади. Мол-ҳол бўлса янада қийин. Бу ҳамма жойда бор муаммо. Мен аҳволни яхшилашнинг йўлини шунда деб биламан: қонун асосида хотин-қизларнинг иш вақтини қисқартириб, меҳнатдан лоақал икки-уч соат озод этиш лозим. Шунда улар бирмунча бўш вақтга эга бўладилар. Ушбу масала кун тартибида кескин бўлиб турибдики, уни тезроқ ҳал қилишимиз лозим. Бу эртага ўз ишини бошлайдиган Ўзбекистон Компартияси XXII съездида танланадиган йўлга боғлиқ.

Районимизда гўзаллик салони, маиший хизмат уйи қурилди. Коммунистик шанбалик куни ишлаб топилган маблағга Қорасув бўйида даволаниш муассасаси барпо этишга қарор қилинди.

— Виктор Андреевич, маънавий-ахлоқий принциплар ўртасидаги мувозанатни сақлаш учун нима қилиш керак? Сиз қандай фикрдасиз?

— Ишлаш ва фақат ишлаш керак. Шундагина ҳозирги қийин вазиятдан қутулишимиз мумкин. Меҳнат, янги ҳаёт қуришни бошлаб берган инқилобнинг илк йилларидаги фидойилик ва бир-биримизга меҳр-шафқат, ғамхўрлик керак.

Суҳбатдош:
В. РУДАКОВА.

ИЖАРАЧИ ДАЛАСИДА

Умр — оқар сув деганлари рост. Жўрақул кечагина оёқ-яланг тупроқ чангитиб мактабга қатнарди. Мана ўн йилдан ошдики, бригада бошлиғи сифатида деҳқончилик касбининг ўзига хос машаққатларини, қувонч ва ташвишларини бошидан кечирмоқда. Қийинчиликлар олдида довдираб қолгани йўқ. Муаммоларни одамлар билан ҳамкорликда бартараф этаётир.

Жўрақулнинг ажойиб фазилатларидан бири жамоада тотувликни қарор топтириш, меҳнат ва режа интизомига қатъий риоя этишдир. Бунда унинг ўзи ўрнак кўрсатмоқда. Иши ва сўзи билан қўл остидагиларни янги марралар сари руҳлантираяпти. Меҳнат аҳли эса ҳар қарич ердан унумли фойдаланиб, илғор усул — ижара асосида ҳаракат қилиб, юқори ҳосил етиштиришга эришмоқда. Бу ҳол уларнинг турмуш шароити яхшиланишига ёрдам бераяпти.

Ижарачи Жўрақул Эшонқулов ҳақида Ульянов районидаги «Ғалаба» совхози директори Орзиқул Бердиев бундай деди:

— Мақтаса арзигулик йигит. Менга унинг меҳнатсеварлиги кўпроқ ёқади. Муҳими — ўз ишининг устаси, бир юмушга қўл урдими, охирига етказмагунча тиниб-тинчимайди. Янгиликка ўч. Бирортаси ҳақида радио ва телевизор орқали эшитиб, матбуот саҳифаларида ўқиб қолса борми, уни тезда амалда қўллашга ошиқади.

Жўрақул Эшонқулов 1989 йилда маъмурият билан шартнома тузиб, 127 гектар ерни беш йил муддатга ижарага олган эди. Асосий эътибор гектарлар ҳосилдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилгани ўзини оқлаяпти. План бажарилиб, даромад ортмоқда. Ўтган йил 30 гектар майдонга чигит, 50 гектар ерга арпа ва буғдой, 35 гектарга дон, 12 гектар ерга силос учун маккажўхори экилганди. Экинлар парвариши агротехника қоидалари асосида олиб борилгани туфайли барча пайкалларда мўлжалдагидан зиёд ҳосил тўпланди. Якунда ҳар гектар ердан 35,3 центнердан, кўзда тутилганидан 10,3 центнер кўп пахта саранжомланди. Ялпи ҳосилнинг деярли ҳаммаси бункерлардан тўкилди.

Ғалла хирмони ҳам салмоқли бўлди. Гектар ҳисобига 30 центнердан дон олинди. Дон учун экилган маккажўхорининг ҳосилдорлиги 35 центнер ўрнига 60,6 центнерни ташкил этди. Силос учун экилган маккажўхоридан эса 360 центнер ўрнига 470 центнердан кўкпоя ўрилди. Натижада пахтанинг ўзидан 62 минг 943 сўм, ғалладан 18113 сўм, дон учун экилган маккажўхоридан 38 минг 654, силос учун экилган маккажўхоридан эса 8192 сўм даромад кўрилди.

Муҳими — ҳар ишчи ҳисобига 5085 сўмлик ўрнига 8591 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бунинг эвазига уларга сарфланган бир сўмга қўшимча 3 сўму 36 тийиндан ҳақ тегди.

«СССРда ижара ва ижара муносабатлари тўғрисида»ги қонунга мувофиқ шартномадан ортиқча етиштирилган маҳсулотлар ижарачиларга натура ҳолида берилиши таъкидланган. Маъмурият улар билан ўзаро келишиб, хўжалик иқтисодиётини мустаҳкамлаш мақсадида ана шу ортиқча маҳсулотларни ҳам давлат харид баҳосида сотиб олади. Бу ҳам ишчиларнинг фаровонлигини оширишга кўмаклашди.

Халқимизда: «Тупроқни ўпган бол ялар», деган мақол бор. Жўрақул Эшонқулов заминга меҳр қўйиб, уни ардоқлаб обрў-эътибор топмоқда. Деҳқонга мустақиллик берилгач, ижарачилар бағрига шамол тегди. Улар ерга уруғ сочиш, ҳосилни йиғиштириб олиш, тайёр маҳсулотларни давлатга топширишни ўзларича ҳал этмоқдалар.

Шу кунларда Жўрақул Эшонқулов етакчилик қилаётган бригада далаларида бўлсангиз, баҳри-дилингиз очилади. Сифатли тайёрланган майдонларга экилган ғўзалар яшнамоқда. Моҳир механизатор Маҳмуд Азимов қатор ораларига ишлов бераяпти. Культивация қилинган, чопиқдан чиқарилиб яганаланган ниҳолларнинг ривожи баравж.

35 гектар майдонга дон учун экилган маккажўхори ҳам барқ уриб ўсаяпти. 50 гектар ердаги кузги арпа ва буғдой эса бошоқлади. Айни кунларда Озод Шоназаров, Азим Шодмонов, Баҳром Авлиёқулов каби миришкорлар фидойилик кўрсатиб, жорий йилда бошоқли экинлардан янада чўнг хирмон яратишга ҳаракат қилишаяпти.

Бургут чўққини кўзлаб парвоз қилади. Лекин у қанчалик баланд учмасин, ўткир кўзларини ердан узолмайди. Жўрақул Эшонқуловнинг фаолияти, саъй-ҳаракатлари ўшани эслатади. У ҳам юксак маррани забт этиш йўлида ғайрат-шижоат кўрсатмоқда. Ҳалол меҳнати эвазига «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали ва «Волга» енгил автомашинаси билан мукофотланган.

Ижарачилар бу йил давлатга 125 тонна дон, 112 тонна маккажўхори, 75 тонна пахта, 360 тонна силосбоп кўкпоя етиштиришмоқчи. Сўз ва иш бирлиги албатта таъминланади. Уларнинг фидокорликлари шундан далолат бермоқда.

Ж. ЮСУПОВ.

ҚАЙТА ҚУРИШНИ ЖАДАЛЛАШТИРАЙЛИК

мулоҳазаси

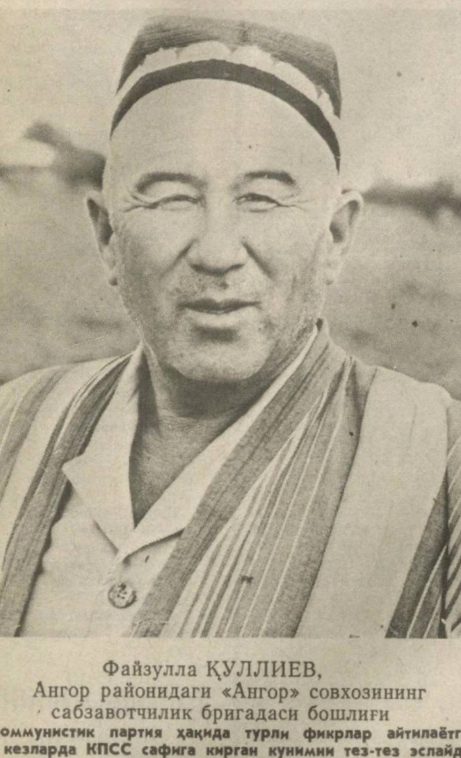

Файзулла ҚУЛЛИЕВ,
Ангор районидаги «Ангор» совхозининг сабзавотчилик бригадаси бошлиғи

Коммунистик партия ҳақида турли фикрлар айтилаётган шу кезларда КПСС сафига кирган кунимни тез-тез эслайдиган бўлиб қолдим. Кечагидек ёдимда. Уставни роса ўқиб ўргандим. Ҳатто баъзи жумлаларни ёдлаб олдим. Райкомда комиссия аъзоларидан бири шундай савол берди: «Коммунист қандай имтиёзларга эга!» Аввалига шошиб қолдим. Чунки уставда бу ҳақда ҳеч нарса дейилмаганди. Шунда ўз билганимни айтдим: «Коммунист ҳеч қандай имтиёзга эга эмас, фақат ишда, юриш-туришда бошқаларга ибрат кўрсатиши керак».

Афсуски, партияга бошқа мақсадни кўзлаб аъзо бўлганлар ҳам кўп экан. Баъзилар шахсий манфаатини ўйлади, юқорироқ мансабга интилди. Область партия конференциясида бултур қўшни райондан тўрт киши ўз ихтиёри билан партия билетини топширганлигини эшитиб ранжидим. Суриштирсам уларнинг ҳам ниятлари тўғри эмас экан. Назаримда шундайлар кейинги пайтларда КПСС обрўси озми-кўпми пасайишига сабаб бўлишди.

Ўттиз беш йилдан бери совхозда ишлаяпман. Дастлаб шофёрлик қилдим. Ўғлим Жуманазар қўлимдан рулни олгач деҳқончилик билан шуғуллана бошлади. Бир йил сувчи бўлдим, кейин сабзавотчилик бригадасига етакчи этиб сайландим. Шунга ҳам йигирма йилдан ошди. Аҳил жамоамиз ҳамиша режаларни муваффақиятли бажармоқда. Бултур 38 гектар майдондан 847 тонна маҳсулот топширдик. 176,7 минг сўм ўрнига 261,5 минг сўм даромад олинди. Ҳар гектар ер 5 минг сўмдан зиёд кирим келтираяпти.

Бригадамизда тўлиқ оила пудрати жорий этилган. Хўжалигимизда амалдаги йилдан ижарага ўтилмоқда. Бизнинг шароит аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан яхшироқ таъминлашга кенг имкон беради. Шу йил апрель охири — май бошида мамлакатимизнинг турли шаҳарларига қарийб 5 минг тонна эртаги карам жўнатдик. Жамоамиз бунга 430 тонна ҳисса қўшди. Ҳозир 12 гектарда помидор, бир гектарда ош лавлаги, шунча ерда саримсоқ бор. Съездлар йилида ялпи маҳсулот салмоғини минг тоннага етказамиз.

Вилоятимиз коммунистлари мени Ўзбекистон Компартияси XXII съездига делегат этиб сайлашганда жуда ҳаяжонландим. Зеро, бундай ишонч зиммамга катта масъулият юклайди. Ленин партиясига садоқатим йигирма бир йил олдин унинг сафига кираётганда қандай бўлса ҳозир ҳам шундай. Қайта қуриш шароитида ишнинг муваффақияти ана шу ишонч ва эътиқодга боғлиқ. Уларни йўқотмаслигимиз, партия обрўсига соя ташлаган нуқсонлардан қутулишимиз, иқтисодиётдаги хўжасизликни тугатишимиз лозим. Улкан анжуманга шундай ўй-хаёллар билан келдим.

ҚАДРИЯТНИ АРДОҚЛАБ

Ҳозир шундай маррада турибмизки, унга етиб келгунча партия ва халқимиз катта йўлни босиб ўтди. Ўтмишимиз, бугунимиз ҳақида турли фикрлар билдирилаётган бир пайтда бу йўл тарихий бўлганлигини ҳам қониқиш, ҳам ифтихор билан таъкидламоқчиман. КПСС мамлакат тараққиётининг ҳамма босқичларида халқ манфаатларини ёқлаб астойдил хизмат қилди ва қилмоқда. Жамият ривожига бошқа раҳнамо куч ҳеч қачон бўлмаган, ҳозир ҳам йўқ. Мутлақ кўпчилик Коммунистик партия йўлини, ҳаракат дастурини қўллаб-қувватлаётганлигининг боиси менимча шунда.

1985 йил апрели совет кишилари турмушининг мазмунини, сиёсий-маънавий ҳолатини тубдан ўзгартириб юборди. КПССнинг жамият ҳаётини, партия ва давлат қурилишини демократиялаш, тўла ошкораликни, фикрлар хилма-хиллигини таъминлаш йўли, сиёсий, иқтисодий ислоҳотлар, маънавиятдаги ўзгаришлар барча кучларни ҳаракатга келтирди. Кўпгина қадриятларимиз —байналмилал дўстлик, қардошлик туйғулари янгича мазмун касб этди.

Айни пайтда партиянинг жамиятдаги ўрни ва роли янгича талқин қилинаётир. Бу масалалар КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига ҳаракат дастури лойиҳасида атрофлича таърифлаб берилди. Коммунистик партия жамиятдаги кучларнинг авангарди бўлиб келди, бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Бунга шак-шубҳа йўқ.

Қайта қуриш одамлар орасида, ҳатто партия ташкилотларида айрича фикрлар ошкора тилга олинишига имкон яратди. Эътироз ва инкор қилиш кайфияти пайдо бўлди. Лекин турмуш тарзимизда, қардош халқларнинг ягона иттифоқида эришилган ютуқларни кўрмаслик, эътироф этмаслик мумкин эмас.

Областимизни олиб кўринг. Унинг қиёфаси тубдан ўзгарди. Илгари бутун Қашқа воҳасида биргина ярим кустар пахта заводи бор эди. Ўлкада нари борса икки минг тонна пахта етиштириларди. СССР халқларининг қардошларча ёрдами, моддий-техника жиҳатидан кўмаги туфайли бугун у саноати ривожланган вилоятлардан бирига айланди. Эндиликда бу ерда йилига 1 миллиард 250 миллион сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда. Ноёб суғориш иншоотлари барпо этилиб, чўлларда кўплаб йирик замонавий хўжаликлар ташкил қилинди. Ўнлаб янги манзилгоҳлар — шаҳарлар, посёлкалар, қишлоқлар қад кўтарди. Турмуш маданияти юксалди. Область бўйича олий, ўрта махсус ва умумтаълим мактабларида 450 минг йигит-қиз таълим-тарбия олмоқда. 250 фан доктори ва номзоди, 106 минг юқори малакали мутахассис илм-фан ва меҳнат жабҳаларида фаолият кўрсатаяпти.

Ижтимоий-иқтисодий, маънавий камолотнинг бу жиҳатларини асло инкор қилиб бўлмайди, албатта. Лекин турмушдаги, иқтисодиётдаги қийинчиликлардан ҳам кўз юмиш мумкин эмас. Бир неча йиллар давомида рўй берган хатоликлар ва уларни бартараф этишдаги ноқобиллик катта-катта муаммоларни келтириб чиқарди. Саноатда, қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлиги пасайиб бораётгани барчага аён. Биргина бизнинг областда шу боис жорий йилнинг уч ойида 15 миллион сўмлик кам маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Тартиб-интизом бўшашиб кетаяпти. Партия, жамоат ташкилотларининг тарбиявий фаолиятида сусткашлик, лоқайдлик ҳамон кучли. Меҳнатни ташкил этишнинг илғор усуллари жадал жорий этилмаётир.

Қайта қуриш режаларини оғизда маъқуллаб, амалда уни рўёбга чиқариш жараёнига ҳар хил тўғаноқлар қўяётган шахсларнинг хатти-ҳаракатига рўй-рост баҳо беришимиз керак. Коммунист ҳамма ишда ўрнак бўлмас, одамларни ўзига эргаштириб, инқилобий янгиланиш муваффақияти учун курашда изчиллик кўрсатмас экан, ҳозирги мураккаб шароитда партиянинг сиёсий авангардлик ролини кучайтириш қийин. Туҳматчиларга, Коммунистик партия шаъни ва обрўсига путур етказувчиларга, иккиюзламачи, порахўр, расмиятчиларга муросасизликкина аҳволни соғломлаштириш, қайта қуриш муқаррарлигини таъминлаш асоси бўла олади.

Партиямиз иш услубларини такомиллаштириши керак. Янгича шароитда мутлақо янги восита ва омилларга таянмоқ лозим. Бунинг учун партия билан давлат вазифаларини ажратишни изчил давом эттириш зарур. Партия органлари буйруқ берувчи-бошқарувчи сифатида эмас, балки ленинча сиёсий раҳбар сифатида иш кўришлари даркор. Вазият Советлар, уларнинг ижроия комитетлари, касаба уюшмалари ва бошқа жамоат ташкилотлари билан муносабатларни ҳам янгича асосларда қайта қуришни тақозо этади. Партия ўзининг бирламчи мавқеига қайтиб, жамиятнинг сиёсий авангард кучи сифатида намоён бўлиши бундан буёнги тараққиёт тақозосидир. Коммунистлар орқали иш олиб бориш, бутун кучни қайта қуришнинг умумий ўзанига буриб юбориш асосий вазифа ҳисобланади.

Съезд арафасида олис-яқин йиллардаги ҳолатлар бот-бот кўз олдимдан ўтмоқда. Маъмурий-буйруқбозлик авж олган кезларда партия ҳаётини марказлаштириш ғоят кучайиб кетди. Натижада асосий қоида — демократик марказчилик принципи бирёқлама тарзда ривожланиб, демократизмга путур етди. Раҳбар органлар гапи гап бўлиб қолди, қуйи ташкилотлар ташаббуси инкор этилди. Шу боисдан партиянинг бунақа иш усулига хуруж кучли. Ҳатто партия анжуманларида унга шубҳа билдириш ҳоллари юз бермоқда. КПССнинг ҳаракат дастури ва янги устави лойиҳаларида бу принцип бўш баён этилган. Демократик марказчилик принципидан воз кечиш партияни қовурғасиз, юмшоқ, иложсиз бир уюшмага айлантириб қўяди. Биз уни асосий дастурларда қоида тариқасида сақлаб қолишимиз шарт. КПСС устави лойиҳасидаги партия аъзолигига номзодлик муддатини бекор қилиш, ўз хоҳишига кўра партиядан чиқиш ҳақидаги қайдларни олиб ташлаш лозим. Коммунистларнинг бурч ва вазифалари ҳам аниқ таърифланиши зарур. Бу биргина менинг таклифим эмас. Узоқ йиллар партия сафида бўлиб, бой ҳаётий тажриба орттирган кекса коммунистларнинг ҳаммаси шундай фикрда. Биз йиллар оша, оғир курашлар оқибатида тўплаган партиявий қадриятларимизни ардоқлашимиз керак.

С. УСМОНОВ,
уруш ва меҳнат ветеранлари Қашқадарё область кенгаши раиси, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди делегати.

ИЧКИ ИМКОНИЯТ ҲИСОБИГА

Наманган гўшт комбинати жумҳуриятимиз озиқ-овқат саноатининг илғор корхоналаридан бири саналади. Аҳил коллектив тармоқ ходимлари ўртасидаги социалистик мусобақада пешқадамлик қилиб, Бутуниттифоқ ва республика кўчма Қизил байроқларига сазовор бўлмоқда. Бу ютуқларда ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштириш, меҳнатни ташкил этиш ва моддий рағбатлантиришнинг пудрат ҳамда ижара сингари илғор усулларини жорий қилиш, ички имкониятлардан оқилона фойдаланиш туфайли эришилаяпти. Кейинги пайтда иккинчи тоифага мансуб хом ашёдан етти-саккиз хил маҳсулот тайёрлаш йўлга қўйилди. Шунинг ҳисобидан эл дастурхонига йилига қўшимча равишда 400 минг сўмлик нознеъмат етказиб бериш имконияти яратилди.

Корхона ишчи-хизматчилари, инженер-техник ходимлари ўн иккинчи беш йилликнинг якунловчи йилида қувончли ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Ўтган даврда 9 миллион 850 минг сўмлик маҳсулот тайёрланиб, беш ойлик топшириқ 500 минг сўмга ошириб адо этилди. Қадоқланган гўшт, колбаса, ярим тайёр масалліқлар етказиб бериш планлари 103—106 фоизга бажарилди. Шу даврда 1 миллион 292 минг сўм фойда кўрилди. Бу режалаштирилганидан қарийб 300 минг сўмлик кўпдир. Қўшимча фойданинг асосий қисми иккинчи тоифа хом ашёдан маҳсулот тайёрлаш ҳисобига олинаётганлигини таъкидлаш зарур.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, иқтисодий кўрсаткичларни яхшилаш учун комбинат цехлари, бригадалари ва бошқа бўлинмалари ўртасида социалистик мусобақа йўлга қўйилган. Ҳар кварталда унинг якунлари чиқарилиб, ғолиблар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилиб келинаётир. Биринчи ўринни олган коллектив кўчма Қизил байроқ ва беш юз сўм пул мукофоти билан тақдирланади. Меҳнат беллашувининг энг сўнгги якунлари бўйича колбаса цехининг Тоҳир Каримов раҳбарлигидаги бригадаси биринчи, мол сўйиш цехининг Иброҳим Қорабоев етакчилигидаги коллективи иккинчи ўринни эгаллади.

— Корхонамизда ишлаб чиқариш илғорлари ҳақида гап борганида иккинчи ва учинчи даража Меҳнат шуҳрати орденлари нишондори Исматулла Неъматуллаев, Маҳмуд Яминов, Мамасодиқ Иброҳимов, Ҳомитхон Эргашевларнинг номлари биринчилар қаторида тилга олинади, — дейди комбинат план-иқтисод бўлими бошлиғи Каримжон Дадахонов. — Улар ҳар бир юмушни кўнгилдагидек адо этиб, ҳамкасбларига намуна бўлмоқдалар. Коллективимиз шу йилнинг олти ойида планга қўшимча равишда 550 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш учун ички имкониятларни ишга солаяпти.

С. АЛИЕВ,
У. МУҲАМЕДОВ.

Делегат фикри

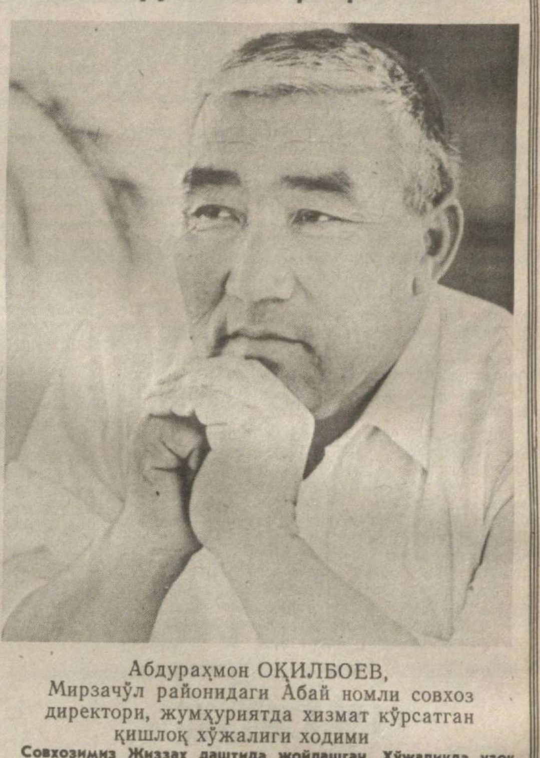

Абдураҳмон ОҚИЛБОЕВ,
Мирзачўл районидаги Абай номли совхоз директори, жумҳуриятда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими

Совхозимиз Жиззах даштида жойлашган. Хўжаликда узоқ йиллардан бери ишлаб келаётганлигим учун маҳаллий шароитни яхши биламан. Аввалига бўлим бошқарувчиси, кейин бош агроном бўлдим. Олти йилдан буён директорлик қилаяпман. Ана шу кўп йиллик тажрибадан маълумки, даштда яшаш ҳам, ишлаш ҳам осон эмас.

Чўлқуварларимиз ҳалол меҳнат эвазига зиммадаги топшириқларни муваффақиятли уддаламоқдалар. Бултур асосий кўрсаткичлар бўйича режалар ошириб бажарилди. Мўлжалдагидан зиёд пахта етказиб берилди. Шунингдек, чорвачилик, полиз маҳсулотлари тайёрлашда ҳам яхши натижалар қўлга киритилди. Совхозимиз меҳнат аҳли съездлар йилида ҳам астойдил тер тўкмоқда. Жами 3987 гектар ерда деҳқончилик қилинаётган бўлса, шундан 2700 гектарида ғўза экилган.

Саккиз-ўн йил илгари хўжалигимизда асосан пахтачиликка зўр берилар, ҳамма нарса шунга қараб баҳоланарди. Ҳадеб чигит экилавериши шусиз ҳам мелиоратив аҳволи оғир майдонларни баттар ёмонлаштирди. Дренаж ва коллектор қувурлари ишдан чиқиб, тупроқнинг шўрланиши кучайди. Лекин кейинги йилларда бу борада бирмунча ижобий ўзгаришлар қилинди. Айниқса пахта яккаҳокимлигига барҳам берилгани бошқа соҳаларни — чорвачилик, дончилик, полизчилик ва ҳоказоларни жадал ривожлантиришга имкон яратди. Илмий жиҳатдан асосланган алмашлаб экиш таомилга киритилди.

Қўриқ муаммолари кўп. Сув тақчиллиги масаласи бизни ҳар йили қийнайди. Ёки чўлқуварлар турмуш шароитини яхшилаш, меҳнат ва дам олиш шароитини яратиб бериш долзарблигича турибди. Пухта лойиҳалаштирилмагани туфайли одамлар кўча ҳуснини бузиб, ўзлари учун керакли қўшимча бинолар қуриб олишган. Четдан чиройли кўринувчи қўш қаватли уйлар ҳам серфарзанд халқимиз учун ўйлаб тикланмаган. Уларда шароит йўқ. Баъзи хонадонлар ҳануз газлаштирилмаган, ичимли сув таъминоти чатоқ.

Яқинда яна бир муаммо қўшилди. Марказий қўрғонимиз Гагарин шаҳрига қўшилиб кетган. Шу боис чиқинди ва ахлатларни тозалашда сансалорлик бўлмоқда. Натижада экологик ифлосланиш келиб чиқаяпти.

Ўзбекистон Компартияси раҳбарияти кейинги пайтларда халқимиз манфаатларини кўзлаб талай ишлар қилди. Менимча, бу ғамхўрлик кенг қамровда чуқурлаштириб борилса одамларнинг партиямизга ишончи ортади.

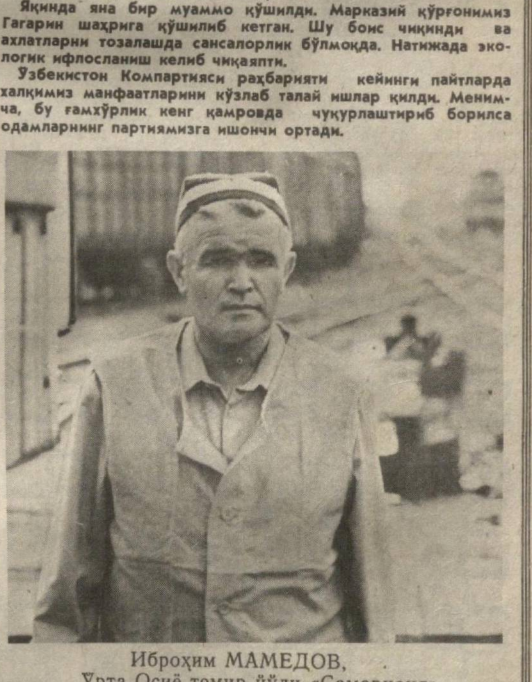

Иброҳим МАМЕДОВ,
Ўрта Осиё темир йўли «Самарқанд» станцияси вагон депоси техник хизмат кўрсатиш пунктининг катта кузатувчиси

Ҳар бир касбнинг ўзига хос қийинчиликлари ва мароқли жиҳатлари бўлади. Эсимни танибоқ шу ишни танлаганман. Соҳада ишлаётганимга қирқ йилдан ошди. Ўйлаб қарасам, шунча йил бир жойда, битта жамоада тер тўкиш осон эмас. Аввалига чилангар, сўнгра депонинг техник хизмат кўрсатиш пунктида вагонларнинг катта кузатувчиси бўлдим.

Касбини севган киши ўз ишини чуқур ўрганиб олади, топшириқни пишиқ-пухта бажаради. Бизда ҳам шундай. Бир қарашда юмушимиз кўзга кўринмасдек. Лекин вагонлар халқ хўжалиги юкларини, пассажирларни белгиланган манзилларга элтаётган экан, бунда бизга ўхшаганларнинг ҳам ҳиссаси бор.

Жамоамиз аҳил, баҳамжиҳат, унга ишга моҳир, серғайрат кишилар бирлашган. Меҳнатни ташкил этишда илғор тажрибани, янгиликларни қўлланаяпмиз. Вагонларга жадал усул билан хизмат кўрсатилмоқда. Натижада улар қисқа муддат ичида ишга шай қилинаяпти.

Ишимизда муаммолар оз эмас. Ҳар йили ёзда мева-чева юборишда сарсонгарчилик бўлади. Баъзан улар ўз вақтида жўнатилмайди, гоҳо эса вагонлар етишмайди. Станцияларда кечаю кундуз навбат кутишларни кўриб жонингиз ачийди. Ахир, қанчадан-қанча маҳсулот нобуд бўлиб, деҳқон меҳнати беҳуда кетади. Шундай кезларда соҳамизда иш яхши ташкил этилмаётганидан биз ҳам ўзимизни айбдор сезамиз.

Бугунги ҳар бир кун коммунист учун масъулиятли, долзарб ҳисобланади. Жамиятни қайта қуришни, ошкоралик ва демократияни бошлаб берган Коммунистик партия сиёсий йўлини, ички ҳамда ташқи турмушини тубдан янгиламоқда. Бу муҳим жараёнда унга ҳар хил тош отишлар, обрўсини туширишга, бирлигига путур етказишга уринишлар бўлаяпти. Ўзини Ленин ғояларига, васиятларига содиқ деб билган ҳар бир КПСС аъзоси бундай пайтда сафларга маҳкамроқ жипслашиб, уюшқоқлик ва авангардлик кўрсатиши лозим. Мен раҳбарлик қилаётган смена партия гуруҳи коммунистлари шунга интилмоқдалар. Ўзбекистон Компартияси XXII съездида бу борада янги йўл-йўриқлар ишлаб чиқилади деб ўйлайман.

УМИДВОРЛИК

Мураккаб даврда яшаяпмиз. Ҳар соҳада бошдан-оёқ муаммо. Хўш, бундан беш йил аввал камчиликларимиз йўқмиди? Нега шунча йил сукут сақлаб келдик? Бир қарашдан бу саволлар жавоби аёндай. Турғунлик йиллари эркин фикр, ошкора танқид бўғилди. Қайта қуриш шарофати билан ҳар ким дилидаги орзуларини тилига чиқараяпти. Турли минбарлардан янграётган ҳур фикр келажакка бўлган ишончимизни мустаҳкамлаяпти. Бу — партия ошкоралик сиёсатининг дастлабки самаралари. Аммо афсуски, ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Танқид кучайган сари камчиликлар ҳам ортиб бораяпти. Нега шундай?

Мен сиёсатчи эмасман. Қишлоқ ҳунар-техника билим юртида ўқиб, механизаторлик касбини эгалладим. Ўн йил ўзим туғилиб ўсган «Қизил Октябрь» колхозида тракторчи бўлиб ишладим, 1982 йилдан хўжалигимиздан ажралиб чиқиб, чўл бағрида ташкил топган «СССР 60 йиллиги» совхозида пахтачилик бригадасига етакчилик қилаяпман.

Шу йил бошида ҳаётимда ўчмас из қолдирган воқеа бўлди. Юртдошларим менга катта ишонч билдиришиб, Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат этиб сайлашди. Сайловолди учрашувлари муносабати билан районимиздаги талай қишлоқларда кўплаб оддий одамлар билан ҳамсуҳбат бўлдим. Шуни чуқур англаб етдимки, кейинги йилларда меҳнаткаш талабини амалга ошириш уёқда турсин, ҳатто унинг дардини тинглайдиган, ҳеч бўлмаса ширин сўзи билан кўнглини кўтарадиган раҳбарларимиз ҳам камайиб кетган экан. Пахта дедик, пилла дедик, гўшт дедик, аммо одамларни ёддан чиқардик.

Мен етакчилик қилаётган бригада қўриқда жойлашгани учун ер мўл. Оилавий пудрат асосида ишлаётган деҳқонларимиз ойлик маоши 300 сўмдан кам бўлмаяпти. Мавжуд 74 гектар майдоннинг 4 гектарини томорқа учун ажратиб бердик. Улар турмушларидан нолишаётгани йўқ. Бироқ ҳамма жойда ҳам шундай эмас. Қишлоқларимиз аҳволи хароб. Мактаб ва мактабгача болалар муассасалари етишмайди. Борлари ҳам талаб даражасида эмас.

Узоққа бормай, ўзим яшайдиган Ҳазора қишлоғини олайлик. Авваллари ичимлик суви қудуқлардан олинарди. Турли заҳарли дорилар ишлатилавериши оқибатида ер ости сувини ҳам истеъмол қилиб бўлмай қолди. Замонавий иншоотлар эса қурилмаган. Сув уч-тўрт чақирим олисдан ташиб келтирилади. Кимнинг хонадонида қандай идиш бўлса ҳаммаси тўлдирилади. Чунки яна келтиришларини уч-тўрт кун кутиш керак. Ёз кезлари туриб қолган сувни истеъмол қилишга мажбурмиз. Натижада турли хасталикларга чалинганлар йилдан-йилга кўпайиб бораяпти.

Қишлоғимизнинг шундай ёнгинасидан мамлакатимиз Европа қисмига катта сиғимли газ қувури ўтказилган. Ўзимиз эса белбоққа ёлчимаган бўзчидек ўтин ёқаяпмиз. Қиш кезлари кўмир етишмайди.

Шу ўринда ўзим иштирок этган ва менда жуда катта таассурот қолдирган Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг биринчи сессияси ҳақида фикр-мулоҳазаларимни айтиб ўтмоқчиман. Жумҳурият Вазирлар Кенгашининг раиси Ш. Мирсаидовнинг олий анжуман минбаридан туриб, беш йил ичида республикани ичимлик суви ва газ билан таъминлаш тўғрисида айтган гаплари барчамизни тўлқинлантириб юборди. Тўғри, ушбу дадил тадбирнинг амалга оширилишига шубҳа билан қараётганлар ҳам йўқ эмас. Лекин қуруқ гап, собиқ раҳбарларни танқид қилишдан нарига ўтилмайдиган йиғинлардан зериккан халқ ҳукуматимиз дастлабки амалий ҳаракатини олқиш билан қарши олди.

Афсуски, район, область миқёсидаги йиғинлар ҳамон эскича андозада ўтмоқда. Маърузачилар, нотиқларнинг чиқишлари уларнинг амалий ишлари билан боғланмаяпти.

Республикамиз меҳнаткашлари эртага иш бошлайдиган Ўзбекистон Компартияси XXII съездини катта умид ва илинж билан кутишмоқда. Ўйлаймизки, ушбу анжуман баландпарвоз шиорлардан холи, амалий руҳда ўтади. Беш йил мобайнида қатағон йиллари ҳамда турғунлик йиллари танқидини эшитавериб зерикдик. Энди партия халқ билан очиқчасига гаплашиб олиб, дадил амалий қадамлар қўйиши керак.

Н. ЭШОНҚУЛОВ,
Навоий районидаги «СССР 60 йиллиги» совхозининг бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССР халқ депутати.

Ишончимиз катта

«Янгиер» совхози иссиқхонасини кўп вақт ҳеч ким ижарага олмади. У хўжаликка йил сайин кўпроқ зарар келтирар, аҳволдан яхши хабардор кишилар бундай қийин ишга қўл уришни хаёлларига ҳам келтиришмасди. Оиламиз шу масъулиятли юмушни зиммага олди. Асли андижонликмиз, у ёқда пиёз етиштирар, меҳнат ҳақим билан хотиним ва етти фарзандимни боқардим. Укам Рустам чўлда яшаб ишлаётганди. Меҳнатободга келгач, бир гектарлик иссиқхонани у билан биргаликда кўздан кечирдик. Совутгичларнинг бир қисми ўрнатилмаган бўлиб, баҳорда экинларни иссиқдан сақлашнинг иложи йўқ эди. Иситиш қозони тешилган, баъзи қувурлар яроқсиз. Хўжасизлик шундоқ кўриниб турарди, чунки агар у ўз эгаси қўлига тушганида ҳамма нарса жой-жойига қўйиларди. Қанча-қанча харажат, меҳнат эвазига барпо этилган бино қаровсиз эди. Бу ҳақда ҳеч ким қайғурмасди ҳам.

Иссиқхонани ана шу ҳолатда қабул қилдик. Астойдил меҳнат қилинса, яхши самара олиш мумкин, албатта. Зеро, қиш кунларида помидор, бодринг, гулларни, кўкатларни харидорнинг ўзи излаб юради. Хўжалик билан тузган шартномага кўра бу йил 67 минг сўмлик маҳсулот сотишимиз керак.

Совхоз раҳбарлари ҳаракатимизни кўриб, қўл қовуштириб туришгани йўқ. Қозонни таъмирлаш учун 130 минг сўм ажратишди, бошқа камчиликларни тузатишда ҳам ёрдам беришмоқчи.

Ҳозирча иссиқхонадан фойдаланмаяпмиз, уни қайта таъмирлаб, жиҳозлаяпмиз. У эски лойиҳа асосида қурилган, устидаги рамалар жуда катта. Томни ёпишда дашт шароити ҳисобга олинмаганки, чўлнинг кучли шамоли ойнани синдириши, экинга зарар етказиши мумкин. Шунинг учун устини қайтадан ёпмоқчимиз, хўжалик 15 куб метр тахта ва ойна бермоқчи. Бу ишни бемалол бажарамиз, чунки ўн бир ишчи кучимиз, ёрдамчи— болаларимиз бор.

Айни кезларда бутун оиламиз билан далада — 12 гектар шўр тупроқли майдонда ишлаяпмиз. Лавлаги, ошқовоқ, помидор, бодринг ўстирмоқдамиз. Қўриқ кўп меҳнат талаб этади. Бусиз ҳеч нарсага эришиб бўлмайди.

Мамлакат учун жуда қийин бўлган ҳозирги вазиятда жумҳуриятимизда етилган муаммоларни ҳал қилишга жиддий эътибор берилмоқда. Одамларга томорқа ва уй қуриш учун жой ажратиш, эскиларини кенгайтириш, ижара, оила пудрати деҳқонлар кайфиятини кўтарди, келгусида ер ҳақиқий эгасига топширилишига умид ва ишонч уйғотди. Демакки, халқимиз қорни оч, усти юпун бўлмайди. Узоқ йиллар ҳукм сурган буйруқбозлик, зўравонлик билан ишлатиш ва бошқа иллатлардан қутулаяпмиз. Эндиликда дадил олға қадам ташлаш лозим. Бу борада раҳбарнинг, йўл-йўриқчининг қўллаб-қувватлаши, кўмаги зарур.

Ушбу ҳаётий масалалар Ўзбекистон Компартияси XXII съездида кўриб чиқилади, деб ўйлайман. Уларнинг кўпчилиги билан деярли ҳар куни тўқнашмоқдамизки, шу боисдан тезроқ ҳал этиш керак. Чунончи, колхоз-совхоз ишлаб чиқаришида ижарани жорий қилиш бўйича талай муаммолар мавжуд. Хуллас, барча ижарачилар қаторида оиламизнинг ҳам жумҳурият коммунистлари анжуманидан умиди катта.

У. ТОЖИБОЕВ,
ижарачи.

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё область мусиқали драма театри ижодий жамоаси яқинда ўзбек совет драматурги Абдурауф Фитратнинг «Абулфайзхон» асарини саҳнага қўйди. Тарихий мавзудаги бу фожиа воқеалари XVIII асрда кўҳна Бухорода кечади. Бироқ драмада кўтарилган кўпгина муаммолар ҳозирги кунда ҳам ўз долзарблигини йўқотмаган. Шунинг учун томошабин уни катта қизиқиш билан кўради.

СУРАТДА: (чапдан) Хўжа Колон — артист Жавлон Бўриев, Ҳакимбой — артист Йўлдош Раҳимов ва Қози Низом — артист Ашурали Холиқов.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат.

(ЎзТАГ).

Султон Жаббор Тошкент область Ўрта Чирчиқ районидаги Ильич номли колхознинг Пахтаобод қишлоғида туғилган. Алишер Навоий номли ўрта мактабни тугаллагач, аввал Тошкент қишлоқ хўжалиги техникумида, сўнгра Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг биология факультетида ўқиди. Узоқ йиллар мобайнида болаларнинг севимли газетаси — «Ленин учқуни»да ва «Ёш гвардия» нашриётида ишлади. Бугунги кунда у ижодий иш билан машғул.

Султон Жабборнинг илк шеъри — «Анор» 1957 йилда «Ленин учқуни» газетасида эълон қилинган эди. Ўтган давр мобайнида «Зоғчалар бозори», «Офтобнон», «Боғлар қўшиғи», «Қуёш қолди далада», «Севиниб яшайман», «Умр ўйлари», «Қувонч», «Китоб меҳри» шеърий китоблари чоп этилди.

Султон Жаббор «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» унвонига сазовор бўлган, СССР Ёзувчилар уюшмаси аъзосидир.

Қуйида унинг янги шеърларидан намуналар ўқийсиз.

НЎЪМОНЖОННИНГ КАШТАНИ

Каштан деган битта дарахт
Ҳайрон қилди Нўъмонни.
Унинг жони борлигига
Ҳеч йўқ эди гумони.
Униб-ўсиб сизу биздек,
Япроқ ёзар мевалаб.
...Туни билан ёмғир қуйди,
Роса эзди севалаб.
Ҳатто Нўъмон тушларида
Каштанини ўйлади.
Гули расво бўлди, дея
Алаҳлади, сўйлади.
Каштан гули кўркам эди,
Ҳусайнининг бошидай.
Ёмғир тинмай ёғиб чиқди,
Нўъмоннинг кўз ёшидай.
Тонгда қараб деразадан
Ёқа ушлар ҳайрон-лол:
Каштан гули яширинган
Бошин эгиб пастга дол.
Япроқлари ўраб турар,
Гул бошида соябон:
Ивимаса бас дилбанди,
Кўкси ёмғирга қалқон!
Дарахт жони борлигига
Йўқ эди-ю гумони,
Лекин каштан иши-ақли
Қойил қилди Нўъмонни.

БЕЖИЗ ЭМАС

Думалатар «соққа» қўнғиз,
Қўнғизлигин билармикан!
Балчиқ ичра хур-хур тўнғиз,
Тўнғизлигин билармикан!
Гунг титкилар олақарға,
Кузғун юрар ўлакса еб.
Барисига ола қараб
Бўлармикан «бу ёмон» деб!
Булбул сайрар гуллар аро.
Юксакларда яшар бургут.
Лекин ҳакка юзи қора,
Билмай бир вақт ўмарган
қурт.
Кўрмагансиз сизлар буткул:
Тоқ сўрида, томимизда
Сават-сават қуртларки, мўл,
Мойдек эрир оғзингизда.
Асрар эдик серсут говмиш,
Яйлов, ўтлоқ кўм-кўк баркут.
Бош тебраймиз эслаб хомуш:
Қани говмуш, яйлов серут!
«Сигир»имиз энди дўкон,
Шунга ҳам биз шукр деймиз.
Кутар қатор сутли бидон,
Тонгдан навбат ғамин еймиз.
Ҳаккавойни оқлаб, тўғри,
Сал чалғидим, бу безмён.
Тулки-айёр, ёвуз бўри,
Кўрқоқ бўлса нетсин қуён!
Табиатнинг табиати
Ранг-барангдир ўзи шундай.
Кузатганда табиатни
Равшан тортар фикрим
кундай.
Барча жонзот эмас бежиз,
Ўзига хос ҳаёт тарзи.
Ҳеч бир нарса кетмас беиз,
Ибрат, сабоқ олса арзир.

Султон ЖАББОР.

Дил қўрғони

Абдуназар Ленин йўли районида эл оғзига тушган, халқ қалбидан жой олган иқтидорли бахши. Ҳамма жойда унинг иззат-икроми, обрў-эътибори баланд. Айниқса тўйларда давра тўридан жой бериб, достонлар куйлашига илҳақ туришади.

Ана, Абдуназар бахши ички бир дард билан ёниб куйлай бошлади:

Бир нечук номардга кўнгил бермагин,
Нодон кўнглинг ҳар хаёлга бўлмагин.
Кўп яшагин, кўп йилгача ўлмагин,
Йўлда номардларни ҳамроҳ қилмагин...

Унинг овози тобора авж пардаларда янграй бошлади. Атрофидаги мухлислари эса достонни берилиб, куй оҳангига мос тебраниб тинглашарди.

Ёшлигидан бошлаб достон ўқишга қизиққан Абдуназар 5-синфда ўқиб юрган кезлариданоқ «Алпомиш», «Кунтуғмиш», «Равшан ва Зулхумор»ни қироат билан, таъсирчан, ёқимли ҳамда ширали ўқиши кўпларга манзур бўлган эди. Кейинчалик Абдуназар Поёнов Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтида таҳсил кўриб юрган пайтларида дўмбира черта бошлади. Сўнгра Хўшбоқ бахши Мардонқуловга шогирд тушди. Ундан анъанавий достон айтиш усулларини, замонавий термаларни яратиш йўлларини билиб олди. У устозидан «Санам Гавҳар», «Ойпарча», «Олтинқовоқ» каби достонларни ёзиб олиб, дўмбира оҳангига солиб, жўшиб куйлади.

А. Поёнов 1978 йили Тошкентда бахши шоирлар кўрик-танловида илк бор қатнашиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли тил ва адабиёт институтининг совринини олди. Сўнгра Хоразмда ўтказилган республика бахши шоирлар кўрик-танловида қатнашди. Бу воқеалар эса унинг ҳаётида унутилмас лаҳзалар бўлиб, бир умрга муҳрланиб қолди.

Абдуназар бахши айни пайтда Ленин йўли район техника назоратида бош инспектор бўлиб ишлаш билан биргаликда кўпгина замонавий термалар ҳам ижод қилмоқда. Масалан, «Дўмбирам», «Оналар», «Тўй муборак» шулар жумласидандир.

— Ҳозирги вақтда Шеробод бахшичилик мактабининг вакиллари ҳисобланган истеъдодли ёшлар етишиб чиқмоқда, — дейди А. Поёнов. — Масалан, Гулбой Мирзаев жумҳурият телетанловида қатнашган эди. У ўз ўрнини топишга ҳаракат қилаяпти. Бироқ район маданият бўлими у каби ёш бахшиларнинг фаолиятига тузукроқ эътибор қилса, зарур тавсия ва йўлланмаларни кўпроқ бериб борса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Дарҳақиқат, куюнчак А. Поёнов ҳақ гапни айтди. Ёш бахшиларга эътибор ва талабчанликни кучайтириш вақти келди. Зеро, бахшичилик санъати ўзлигимизни англаш тимсолидир.

Т. ЭШКЕЛДИЕВ.

ШИНГИЛ ХАБАРЛАР

ФАРҒОНА. Бойтуман қишлоғида (Ленинград райони) фойдаланишга топширилган янги ғишт заводи маҳсулот бера бошлади. Йилига 3 миллион дона ғишт ишлаб чиқариладиган бу корхонада 16 киши меҳнат қилаяпти. Айни пайтда Ҳамза Ҳакимзода номли совхоз, Охунбобоев номли, Энгельс номли, «Коммунизм» колхозларидаги ана шундай заводларнинг қувватини ошириш мўлжалланаётир.

З. СУЛТОНОВ.

АНДИЖОН. Булоқбоши қишлоғи меҳнаткашларига яна бир қулайлик яратилди. Бу ерда меҳнат аҳлидан мева ва сабзавотлар қабул қилиб оладиган дўкон фойдаланишга топширилди.

М. АБДУҚОДИРОВ.

Ҳақини таниган чол

Ҳажвия

Самандар бобо бозор харажатларини қилди-ю зилдай қопини кўтарганча автостанцияга келди. Автобус лиқ тўла одам. Устига чиқиб кетишдан ҳам тойишмайдиган бир қиёфада. Бобо бекат қоровули бўлиб ўтиргиси келмай, автобусга тирмашди. На орқа, на олди эшигига яқинлаша олди. «Ҳозир шофёр чиқади-ю ҳайдайди-кетади. Мен эса... Йўқ, қолиб бўпман». Шу фикр билан у ҳайдовчининг ўриндиғига жойлашиб олди. Жиққа терга ботган йўловчилардан бири Самандар бобони масхара қилмоқчи бўлди:

— Ҳой, ота, ўтираверасизми? Қани тулпорингизга бир қамчи босинг-чи!

— Қамчи боссам-ку, босавердим, лекин, ойингни ташлаб кетгим келмаяптида, — дея жавоб қилди Самандар бобо бўш келмай.

Автобус қаттиқ кулгидан бир силкинди-ю эшикларидан зўр-базўр ушлаб турган йўловчилар учиб кетишди. Самандар бобони мазах қилмоқчи бўлган йигит эса уялганидан помидордек қизариб ерга қаради. Бошқа бирор «паҳлавон» Самандар бобога оғиз очолмади.

Ёшгина шофёр қўлидаги ҳужжатларини чўнтакка жойлаштирганича машина эшигини очди.

— Э-э-э, бува, нега бу ерда ўтириб олдингиз? — ҳайрон бўлиб сўради у.

— Бувингни ҳов анави ерга ўтқаздим. Бошқа на ўтиришга, на туришга жой бор. Кампиржонимдан айрилиб қолмайин деб, сенинг ўрнингга ўтириб олдим.

Автобусда яна гуррос кулги кўтарилди.

— Вақтни ўтказмасдан салонга ўтиб олинг. Акс ҳолда ҳаммомга тушгандек тер ҳидлаб ўтираверасизлар, — жиғибийрони чиқди шофёрнинг.

— Мана 60 йилдирки тер ҳидлаб, ҳаммомга тушаман. Бувинг ҳам шу. Аммо шу вақтгача ҳеч нима бўлгани йўқ, — деди Самандар бобо ўзини жиддий тутиб. — «Бир каттанинг, бир кичикнинг гапига кир», дейди халқимиз. Кел, сенинг айтганинг бўла қолсин. Фақат мен чиқиб олгунча ҳайдай кўрма.

Йўловчилар ёрдамлашиб юборишди. Ҳатто жой ҳам беришди. Ярим йўлга келганда шофёр автобусни тўхтатиб, билети йўқ йўловчилардан пул йиға бошлади.

— Мана, «Боғишамол» колхозигача ол, — деди Самандар бобо бир сўм узатиб.

Шофёр 55 тийин қайтим бериб ўтиб кетди. Билет йиртмади. Самандар бобо унинг бу қилиғига «лом-мим» демади. Автобус шиддат билан йўлга тушди. Манзилларига етиб келган йўловчилар бирин-кетин туша бошлашди. Аммо Самандар бобо «Боғишамол» колхозидан 4 чақирим ўтиб, қўшни колхозда тушди ва юриб кетган автобусга тикилганича бош чайқади:

— Эҳ, зумраша, 45 тийин олиб, 15 тийин уриб қолмоқчи бўлди-я. Менми сенда ҳақини қолдирадиган?

У шундай дея оғир қопини елкасига ортганича орқага — уйга қайтди.

Худойберган ЖАББОРОВ.

НИШОНА

Самарқанд вилоятининг марказидан тахминан 100 чақиримча олисдаги Тим қишлоғи Зирабулоқ тизмалари этакларида ястанган. Ўтмишда Буюк ипак йўли ана шу қишлоқдан ўтган. Бу ерда бўлган ҳар бир киши қарийб минг йиллик тарихни ўзида мужассамлаштирган Аработа мақбараси ёдгорлиги қаршисида бир нафас тик туриб, хаёлга толиши табиий.

Ёдгорлик ҳижрий 367 (мелодий 977) йилда қурилган. У Ўрта Осиёдаги шу кунгача сақланиб қолган энг нодир ёдгорликлардан биридир. Мақбара меъмори ҳақидаги афсона халқ тилида ҳамон яшаб келмоқда...

Обиданинг пойдевори тошдан, деворлари чорси ғиштдан ганчхок билан терилган. Устунлари нақшли, равоқ тепасидаги учта меҳробсимон токча ҳам майда нақшлар билан безатилган. Пештоқ пояларида ёзувлар бор. Уларда ўтмишда даштлик халқпарварлар тоифасига кирган ўша ерликларни дўст ва иноқ яшашга, бандаи мўъминларга озор бермасликка даъват этилган. Ислом ақидаларига шак келтирмасликка чорловчи ўчмас сатрлар мавжуд.

Аработа мақбараси сингари санъат обидалари кишилик тарихининг олтин хазинасидир. Улар келажак авлодлар учун қимматбаҳо ёдгорлик вазифасини ўтайди.

М. ҚИЁМОВ,
ТошДУ талабаси.

РАСМЛАРДА НАВОИЙ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Алишер Навоий номидаги давлат адабиёт музейи ҳамда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг М. Т. Ўрозбоев номли механика ва иншоотлар сейсмик мустаҳкамлиги институти ўзаро ҳамкорликда шеърият мулкининг султони таваллудининг 550 йиллиги муносабати билан кўргазма ташкил этдилар. Истеъдодли рассом Т. Саъдуллаев ижодидан ташкил топган намойишхона очилишида институт директори К. Бобомуродов ва музей раҳбари Б. Валиев тўпланганларга шоир асарларининг умрбоқийлиги ҳақида гапирдилар.

Томошабинларда айниқса «Фарҳод ва Ширин» достони воқеалари акс эттирилган расмлар катта таассурот қолдирди. Шунингдек, «Ўғизнома» китоби, «Гўрўғли», «Алпомиш» достонлари, «Дилором», «Ҳаёт фалсафаси» учлиги, «Оналик», «Нурхон» ва бошқа замонавий мавзулар асосида яратилган асарлар нафис, бетакрор бўёқларда чизилгани билан кўпчиликка манзур бўлаяпти.

Музей ва институт ходимлари бундан буён ана шундай тадбирларни ҳамкорликда ўтказиб туришни режалаштириб олдилар.

Ф. ИСАЕВ.

БОШҚОТИРМА

Ушбу бошқотирмага жавобларни сонлар юқорисидаги чизиқчалар жойлашган катакчалардан (соат мили йўналиши бўйича) ечишга ҳаракат қилинг.

1. Ёнилғи. 2. Сурат. 3. Имо. 4. Қисқа. 5. Туркман йигитларининг исми. 6. Ўзни бағишлаш. 7. Япроқ доғланиши. 8. Буюмлар жойланадиган идиш. 9. Таъм. 10. Мактуб. 11. Муносиб. 12. Уруғ. 13. Ипак қуртига солинган тут баргларидан қолган қолдиқ. 14. Ҳарбий бўлинма. 15. Ақллилик. 16. Текислаш учун ишлатиладиган борона. 17. Садоқат. 18. Музика ёзуви. 19. Шеърий асар. 20. Баландлик. 21. Ш. Сиддиқийнинг «Фиғон» романидаги персонаж. 22. Мўғулистондаги будда дини руҳонийси. 23. Автомобиль чироғи. 24. РСФСРдаги шаҳар. 25. Қуроллардан баравар ўқ отиш. 26. Ҳимоя жойи. 27. Заррабин. 28. И. С. Тургенев асари. 29. Гўштли суяк парчаси. 30. Ватанимиздаги катта дарёлардан бири. 31. Лаққа гўшт. 32. Наркотик модда. 33. Ўтин ёриш мосламаси. 34. Бувн. 35. Камбағал. 36. Сўроқни ифодаловчи сўз.

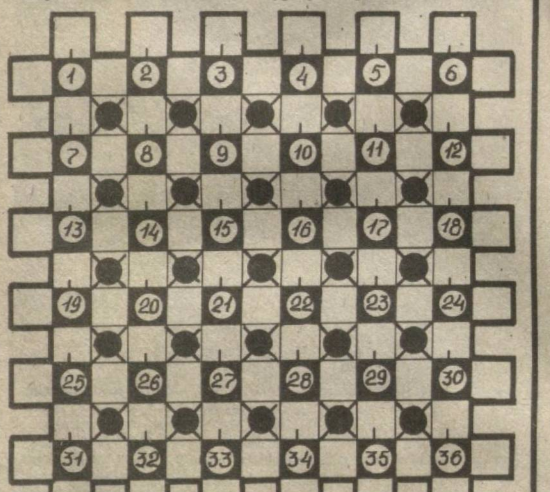

Тузувчи: Фаёз ҒОФУРОВ.

СПОРТ АХБОРОТИ

ШАХМАТ

Москвада жаҳон соврини учун иккинчи саралаш мусобақаси давом этаяпти. Саккизинчи турда навбатдаги ғалабага эришган пойтахтлик ёш гроссмейстер Евгений Бареев яна пешқадамликни қўлга киритди. У венгриялик Лайош Портиш билан бўлган учрашувда қора доналар билан ўйнаб 53-юришда рақибини таслим этди.

Шундай қилиб, мусобақа тугашига уч тур қолганда ягона пешқадам аниқланди. Биринчи ўринда бораётган Бареев олти очкога эга. Англиялик Жонатон Спилмэн москвалик шахматчидан ярим очко кам тўплаб, иккинчи ўринни эгаллаб турибди.

ЧИМ ХОККЕЙИ

Аёллар командалари ўртасидаги мамлакат чемпионати қизғин паллага киряпти. Бу йил ҳам Бориспольнинг «Колос» клуби ҳужумкор ўйини билан мухлислар эътиборини қозонмоқда. Аҳил коллектив хоккейчилари Бухоронинг «Технолог» ва Андижоннинг «Андижанка» командаларини мағлубиятга учратиб, карвонбошиликни қўлга киритдилар.

«Ритм» клуби ҳам кутилмаганда пешқадамлар гуруҳига кўтарилиб олди. Гродноолик хоккейчи қизлар Москванинг ФИСК клубини икки марта енгдилар. Кейин эса олий лигада илк бор қатнашаётган Волгодонскнинг «Дончанка» коллективини доғда қолдирдилар — 1 : 0, 2 : 0.

Олий лигада республикамиз шарафини ҳимоя қилаётган Тошкент вилоятининг «Политотдел» командаси хоккейчи қизлари мавсумни сафарда бошладилар. Вакилларимиз дастлаб Москва областининг «Спартак» коллективи билан бўлган матчларда икки очко қўлга киритдилар. Сўнгра Бокуда маҳаллий «Связист» клубига қарши ўйнашди. Биринчи кунги матчда мезбонлар ғалаба қозондилар — 1 : 0. Такрорий учрашувда ҳамжиҳатликда ҳаракат қилган «Политотдел» командаси йирик ҳисобда (4 : 1) мағлубият «ўчи»ни олди.

«Андижанка» Киевда «Спартак» билан бўлган икки матчда 3 очко қўлга киритди. Бухоронинг «Технолог» командаси ҳам Украина пойтахтида ўтказилган икки учрашувда шундай натижага эришди.

ТЕННИС

Стол тенниси бўйича мамлакат соврини учун ўтказилган мусобақа якунланди. Унда айниқса Украинанинг эркаклар ва аёллар командалари муваффақиятли қатнашиб, бош совринни қўлга киритдилар.

МЕРГАНЛИК

Боннда жаҳон соврини учун мусобақа бошланди. Биринчи куни болгариялик Весела Лечева ўзини кўрсатиб, энг кўп (684,4) очко жамғарди.

Йигитлар ўртасида мамлакатимиз спортчилари Игорь Басинский, Сергей Пижьянов ва Юрий Федькин совриндорлар сафидан ўрин эгаллашди.

СУЗИШ

Таллиннда ўтказилган анъанавий мусобақада Польша, Румыния, Финляндия ва Швеция спортчилари иштирок этдилар. 100 метрга баттерфляй усулида сузишда олмаоталик Константин Петров зафар қучди. 400 метрга эркин усулда сузишда гроднолик Александр Гайдукевич ғолиб чиқди. Хотин-қизлар ўртасида 100 метрга эркин усулда бўлган мусобақада олмаоталик Евгения Ермакова мавсумдаги энг яхши натижани кўрсатди. Ленинградлик Юлия Ладник 200 метрга брасс усулида сузишда марра чизиғига биринчи бўлиб етиб келди.

Билиб қўйган яхши

УЗОҚ ЯШАШ СИРИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси шарқшунослик институтида турли соҳаларга бағишланган араб, форс, турк тилларидаги қўлёзма ва босма асарлар сақланмоқда. Улар ўтмиш ҳақида ҳикоя қилади. Шунингдек, бу ерда мавжуд фалсафа, адабиёт ва одоб-ахлоқ мавзуидаги китобларда ибратли ҳикоятлар, қизиқарли воқеалар ҳам учраб туради.

Қуйида эътиборингизга «Узоқ яшаш сири» деб номланган рисоладан парча ҳавола этамиз.

Бундан анча асрлар илгари бир бадавлат киши яшаган экан. Бора-бора унинг мол-мулк тўплашга бўлган иштиёқи сўнибди. Дўстлари ҳам бирин-кетин оламдан ўтиб, ўзи ёлғиз қолибди. Нима қилишини билмай, ўйлаб-ўйлаб, охири дунё кезмоқчи бўлибди. Шаҳарма шаҳар юриб, мусофирлик аламини тортибди. Ниҳоят Исфахонга келиб қолибди. Шаҳар атрофидаги қишлоқлардан бирига чиқиб, далада пода боқаётган чўпонга дуч келибди. У ёқ-бу ёқдан гаплашибдилар, суҳбат қизиб кетибди. Туш пайти бўлгач, подачи дастурхонга қатиқ қўйибди. Сайёҳ эса ёнидан нон чиқарибди. Гап орасида у подачидан:

— Ёшинг нечада? — деб сўрабди.

— Юздан ошдим, — жавоб берибди подачи.

Сайёҳ унга ажабланиб қарабди. Чунки подачи ҳали ёш йигитларга ўхшаб бардам ва бақувват, чаққон, чапдаст эди.

— Бу ёшга қандай етдинг?

Подачининг бу саволга жавоб бергиси келмабди. Ҳадеб сўрайверганидан кейин, ниҳоят, шундай дебди:

— Бу сирни ҳеч кимга айтмаган эдим, агар сенга айтсам, бир ўзинг биласан, кўпчилик билса, ҳаммага фойда бўлади. Шунинг учун кечқурун одамларни йиғ, уларга гапириб бераман.

Узоқ яшаш сирини билишга интилган одамлар кечки пайт бир ерга тўпланибдилар.

— Эй халойиқ, — дебди подачи, — менинг шунча узоқ яшашим, ҳали ҳам бардам-бақувват юришимга учта сабаб бор. Биринчиси, ҳеч қачон аччиқланмадим. Иккинчиси — ўта оч қолмадим ва тўқлик устига яна овқат емадим. Учинчиси ва асосийси — овқатимга ҳамиша қатиқ ҳамдам бўлди, қачон чанқасам ва оч қолсам, ундан ичдим.

Абдулла НОСИРОВ ва Маҳмуд ҲАСАНОВ тайёрлаган.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

4 МАЙ, ДУШАНБА

● ЎзТВ I

9.50 Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг очилиши Тошкентдаги Санъат саройидан олиб кўрсатилади.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «Абитуриент-90». Химия.
18.10 «Қойилман-е». Мультфильм.
18.15 «Гуллар менинг кулганим». Болалар учун концерт.
19.00 ЎзССР ФА академиги Ғ. А. Мавлонов туғилган кунининг 80 йиллигига бағишланган илмий конференция.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Пўлат Махсум. «Нур». Теленовелла.
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Ахборот».
21.20 **«Ўзбекистон Компартияси XXII съездида».**

● ЎзТВ II

18.00 «Томошабин ва санъат» (рус тилида).
18.45 «Бойтерак». Телефильм.
19.05 «Муҳаббат можароси». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Туйғулар». Бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Чеховга эса ишониш керак». Телевизион ҳужжатли фильм (Киев).
8.35 Қизил Байроқли Туркистон ҳарбий округи ашула ва рақс ансамблининг концерти.
8.55 «Шаҳар чеккасидаги касалхона». Йигирма серияли телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. Премьера (Чехословакия телевидениеси).
10.40 «Мойдодир». Мультфильм.
11.00 «Ҳайвонот оламида».
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.45 «Рус қўшиғи жаранглайди». И. Банковский куйлайди.
16.00 Болалар соати (немис тили дарси билан).
17.00 «Пульс-90». «Биз ва иқтисодиёт».
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Мультфильмлар: «Тезюрар Мук», «Скрипкада чалишни орзу қилган паҳлавон».
18.55 «Шаҳар чеккасидаги касалхона». Йигирма серияли телевизион бадиий фильм. 3 ва 4-сериялар. Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 «Олам кинокамера кўзгусида».
22.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
22.05 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
00.05 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.15 Болалар учун фильм. «Мен қандай қилиб қобилиятли бўлдим». 1-серия («Беларусьфильм»).
8.20 «Чашмалар».
9.50 «Яшасин аёл!». Ҳужжатли фильм премьераси («Молдовафильм»).
10.10 Р. Штраус. «Дон Жуан». Симфоник поэма.
10.30 «Эртак бошланади». Мультфильм.
10.50 «Охирги манзил сари йўл». Ҳужжатли фильм премьераси («ЦСДФ»).
11.20 «Қалбим нафис сандиқ, унга қувонч жойланган».

* * *

16.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Унинг хотираси барҳаёт» (Барнаул).
17.00 Теннис. Франциянинг очиқ чемпионати. Франциядан кўрсатилади.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Телевизион мусиқий абонемент. «Рангларнинг мусиқий олами». 1-кўрсатув.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Рассом Сутеев эртаклари».
19.45 «Қўрқув ва таъналарсиз». Ҳужжатли фильм премьераси (Свердловск киностудияси).
20.05 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
20.10 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. СССР — Япония терма командалари. Ригадан кўрсатилади.
21.10 «Ҳамдўстлик» видеоканали.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41. Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 03284. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1201. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12